

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

MUNCĂ EMOTIONALĂ ȘI *BOUNDARY-WORK*: FORMAREA IDENTITĂȚII PROFESIONALE ÎN RÂNDUL PRACTICANȚILOR DE TAROT

Cosima RUGHINIȘ, Cătălina ENOIU

Sociologie Românească, 2025, vol. 23, Issue 2, pp. 210-252

<https://doi.org/10.33788/sr.23.2.11>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy
and
Romanian Sociology Association

MUNCĂ EMOȚIONALĂ ȘI *BOUNDARY-WORK*: FORMAREA IDENTITĂȚII PROFESIONALE ÎN RÂNDUL PRACTICANȚILOR DE TAROT

Cosima RUGHINIȘ¹, Cătălina ENOIU²

Abstract

This article explores the process of identity transformation among tarot readers throughout their moral careers, from amateurs to experts. Based on in-depth interviews with six practitioners and participant observation, the research examines the strategies through which they legitimize their work within a socially ambivalent space, situated at the intersection of spirituality, psychology, and the economy. Practitioners assert their professionalism through sophisticated boundary-work techniques, distancing themselves from the traditional stigma associated with “fortune-telling” and reframing tarot as a practice of self-knowledge, introspection, and emotional guidance. The development of emotional regulation skills and the negotiation of a balance between spiritual authenticity and commercial imperatives mark the advanced stages of expertise. Social media platforms, especially TikTok, serve as spaces of interaction and solidarity, contributing to the creation of interpretive communities and the ritualization of practice in everyday life. The study contributes to the understanding of professionalization processes in non-conventional fields, highlighting how practitioners construct and legitimize new forms of professional identity.

Keywords: Tarot readers, Boundary-work, Professional identity, Emotional labor. Stigma management, Spiritual authenticity.

¹ Universitatea din București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială; București, ROMÂNIA. E-mail: cosima.rughinis@unibuc.ro.

² Universitatea din București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială; București, ROMÂNIA. E-mail: enoiucatalina@yahoo.com.

Introducere

În ultimii ani, practicile spirituale alternative, precum tarotul, au cunoscut o creștere semnificativă în popularitate, în special în contextul unei societăți marcate de incertitudine. Tarotul a fost inițial conceput ca un joc de cărți în perioada Renașterii, însă a evoluat într-un instrument complex de divinație. Această practică este folosită în prezent într-o varietate de contexte sociale și culturale, fiind utilizată atât pentru dezvoltare personală, cât și pentru explorarea identității.

Indivizii folosesc tarotul ca o metodă de terapie alternativă, prin care facilitează reflecția asupra propriilor emoții și aspirații. În online, creatorii de conținut au transformat tarotul într-un ritual accesibil și interactiv, oferind interpretări personalizate în timp real. Acest fenomen evidențiază nevoia oamenilor de conexiune spirituală în perioade de criză globală, cât și influența rețelelor de socializare în redefinirea practicilor culturale tradiționale.

Prezentul articol explorează transformarea identitară a practicienilor de tarot de-a lungul carierei lor morale, de la amatori la experți, investigând strategiile prin care aceștia își legitimează activitatea, gestionează dimensiunea emoțională a practicii și negociază tensiunea dintre autenticitatea spirituală și profesionalizare. Utilizând cadrul conceptual al „carierei morale” (Goffman, 1961), „boundary-work” (Gieryn, 1983) și „muncii emoționale” (Hochschild, 1979), analiza noastră se bazează pe interviuri aprofundate cu douăzeci și patru de practicieni aflați în diferite etape ale parcursului profesional.

Rezultatele evidențiază un proces complex de construcție identitară, marcat de momente de cotitură definitorii și de dezvoltarea unor strategii sofisticate de legitimare, care permit practicienilor să navigheze între stigmatizare și recunoaștere profesională. Cercetarea contribuie la înțelegerea mai nuanțată a proceselor de profesionalizare în domeniile spirituale contemporane, ilustrând cum actorii sociali își negociază activ pozițiile în spații ocupaționale ambigue, la intersecția dintre spiritualitate, psihologie și economie.

Concepte

Cariera morală

Conceptul de „carieră morală”, dezvoltat de Erving Goffman (1961) în lucrarea sa „Aziluri”, se referă la schimbările care se produc în concepția de sine a unei persoane și în cadrul de referință prin care își judecă sinele și pe ceilalți. În contextul practicienilor de tarot, cariera morală descrie traseul transformativ de la amator la expert, marcat de etape distincte de inițiere, legitimare, și profesionalizare. Goffman subliniază că acest proces comportă atât o dimensiune obiectivă (statut, poziție socială), cât și una subiectivă (identitate, concepție de sine). Analiza noastră evidențiază cum practicienii tarotului traversează momente critice care

le reconfigurează identitatea profesională, de la primele validări empirice la confruntarea cu dileme etice legate de monetizare, fiecare etapă contribuind la transformarea înțelegerii de sine și a practicii lor.

Studiul nostru despre cariera morală a practicanților de tarot a fost influențat de analiza lui Jderu (2013) privind motocicliștii. În articolul său „Motorcycles, body and risk: The motorcyclists' social career”, Jderu demonstrează cum conceptul de carieră morală, fundamentat pe teoriile lui Goffman și Matza, poate fi aplicat pentru a înțelege evoluția identitară într-o comunitate de practică. Preluând acest model, am identificat în cercetarea noastră etape similare de transformare a practicanților de tarot – de la primele experiențe și afinități, prin faza de învățare și afiliere, până la integrarea completă a practicii în identitatea personală și profesională.

Boundary-work

„Boundary-work” sau „munca de delimitare” reprezintă strategiile retorice prin care actorii sociali delimitează granițele între diverse câmpuri de activitate, conferind legitimitate propriei practici. Thomas Gieryn (1983) a introdus acest concept pentru a descrie cum oamenii de știință delimitează teritoriul științific de non-știință. În cazul cititorilor în tarot, boundary-work este utilizat pentru a poziționa practica lor în relație cu domenii precum religia, psihologia sau dezvoltarea personală. Ei se distanțează strategic de aspectele potențial stigmatizante (superstiție, „ghicit”) și se apropie de domenii cu legitimitate socială ridicată (spiritualitate contemporană, consiliere). Aceste strategii discursive servesc nu doar pentru legitimare externă, ci și pentru construcția unei identități profesionale coerente, demonstrând cum granițele simbolice sunt negociate activ pentru a obține recunoaștere socială într-un câmp profesional ambiguu.

Munca emoțională

Conceptul de „muncă emoțională” a fost inițial introdus de Arlie Russell Hochschild (1979) în articolul său „Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure”, fiind ulterior dezvoltat în lucrarea de referință *The Managed Heart* (1983). Hochschild definește munca emoțională ca efortul de a induce sau suprima sentimente pentru a menține o expresie exterioară care să producă o anumită stare emoțională în ceilalți. În practica tarotului, acest concept evidențiază strategiile complexe prin care practicienii își gestionează propriile stări emoționale pentru a crea atmosfera potrivită pentru clienți, adaptându-se simultan la diversele nevoi emoționale ale acestora. Hochschild distinge între *surface acting* (simularea emoțiilor fără a le simți) și *deep acting* (efortul de a simți cu adevărat emoțiile corespunzătoare rolului). Analiza noastră arată cum practicienii experți de tarot dezvoltă tehnici avansate de *deep acting*, incluzând ritualuri de pregătire emoțională și metode de detașare profesională care le permit să mențină o conexiune autentică cu clientul, protejându-se totodată de epuizare. Această gestionare a graniței

emoționale devine nu doar o strategie de autoprotecție, ci și un marker al expertizei profesionale.

Autenticitate și comercializare

Tensiunea dintre autenticitate și comercializare reprezintă o tematică centrală în sociologia culturii și a profesiilor, dezvoltată de autori precum David Grazian (2003) și Sharon Zukin (2010). Acest concept explorează conflictul dintre valorile intrinseci asociate unei practici (spiritualitate, vocație, creativitate) și imperativele pieței (profit, standardizare, eficiență). În contextul tarotului, această dialectică se manifestă prin anxietățile practicienilor privind monetizarea unei activități cu dimensiune spirituală și strategiile complexe pe care le dezvoltă pentru a reconcilia aceste tensiuni. Studiul nostru evidențiază cum practicienii negociază activ acest conflict, utilizând prețul ca mecanism de filtrare a clientelei, menținând zone de practică necomercială sau redefinind schimbul economic ca formă de reciprocitate spirituală.

Profesionalizare

Profesionalizarea, analizată de Abbott (1988) în *The System of Professions*, se referă la procesul prin care o ocupație evoluează spre statutul de profesie recunoscută, implicând dezvoltarea unui ansamblu de cunoștințe specializate, controlul asupra admiterii și formării practicienilor și recunoașterea socială a competenței și autorității. În cazul practicienilor de tarot, observăm o formă particulară de profesionalizare care nu urmează neapărat modelul clasic al profesiilor liberale. Ei dezvoltă expertiza prin studiu autodidact și practică empirică, formalizează treptat aspectele economice ale activității, și aspiră către roluri educative și de mentorat. Abbott subliniază importanța „jurisdicției” – revendicarea legitimă a unui domeniu de activitate –, iar practicienii tarotului negociază activ această jurisdicție la granița dintre spiritualitate și consiliere, într-un spațiu profesional încă nedefinit complet.

Identitate profesională

Conceptul de identitate profesională, elaborat de Claude Dubar (2000) în lucrarea *La crise des identités*, se referă la modul în care indivizii se definesc pe sine în raport cu munca lor, integrând elemente obiective (formare, statut) și subiective (valori, aspirații). Dubar distinge între „identitatea pentru sine” (auto-identificarea) și „identitatea pentru alții” (recunoașterea socială). În cazul cititorilor în tarot, construcția identității profesionale implică negocierea permanentă între diferite dimensiuni: spiritual-comercial, tradițional-modern, amator-expert. Această identitate devine un proiect reflexiv în sensul lui Giddens (1991), fiind permanent redefinită prin narațiuni biografice care integrează experiențele transformative și reorientările profesionale într-o traiectorie coerentă, dar deschisă schimbării.

Literatură de specialitate

Contextul și emergența practicii contemporane a tarotului

Literatura de specialitate semnalează o creștere a interesului pentru practicile ezoterice și de divinație, inclusiv tarotul, în contexte de incertitudine colectivă. Cercetările evidențiază că, în situații de criză când indivizii nu găsesc certitudini în paradigmele tradiționale (știință, religie), aceștia se orientează spre zone spirituale alternative (Lorenz, & Cervantes, 2021). Acest fenomen a fost accentuat în perioada pandemiei COVID-19, când s-a observat o extindere semnificativă a comunităților online dedicate practicilor spirituale, inclusiv tarotul.

Possmai (2000) relevă că procesul de apropiere de practicile „New Age” urmează un tipar predictibil: indivizii traversează o criză spirituală după expunerea la evenimente semnificative, declanșând o căutare personală. Hollinger (2002) identifică două categorii principale de adepți: cei focalizați pe perfecționare prin practici spirituale și disciplină personală și cei orientați spre explorarea propriului sine prin metode ezoterice precum tarotul.

Mike Sosteric (2014) este de părere că sociologia a acordat puțin interes subiectelor care sunt din zona tarotului, chiar dacă tarotul are o istorie încă din secolul al XV-lea, fiind reprezentat de un pachet format din 78 de cărți, folosite pentru divertisment. Părerile despre relevanța tarotului tind să fie împărțite și destul de sceptice, deoarece ghicitorii erau priviți cu foarte multă neîncredere. Pachetul de cărți este format din două părți: 22 de cărți Senior Arcana și 56 de cărți Junior Arcana, care pot fi sau nu cu diferite ilustrații mitologice, spirituale și culturale.

Un aport important la înțelegerea modului în care practicile spirituale devin vizibile pe platformele digitale provine din analiza lui Malita-Krol (2025) asupra creatorilor de conținut de *witchcraft*. Autoarea arată că social media funcționează ca spații de producere a autorității spirituale, unde creatorii de conținut sunt priviți ca antreprenori spirituali, datorită interacțiunii constante cu urmăritorii lor. Creatorii de conținut devin modele pentru comunitățile lor, iar în acest proces sunt negociate încontinuu granițele dintre autenticitate, performativitate și comercializare. Krol (2025) arată că practicile spirituale au devenit un mod de viață, în mediul online nu au fost prezentate doar ritualuri, ci și aspecte din viața de zi cu zi, cum ar fi vloguri cu gătit sau cu *self-care*. Prin urmare, această integrare a vieții personale arată că spiritualitatea nu este privită de indivizi ca ceva tehnic, ci este privită ca un mod de a fi.

Articolul „*Espiritualidade como estratégia de resistência: o tarô como orientação espiritual em tempos denegacionismo e pandemia de COVID-19*” (2022) își propune să discute despre impactul tarotului ca element de îndrumare spirituală în perioada pandemică. De asemenea, cercetarea mai face și o scurtă analiză a prezenței tarotului în spațiul online brazilian (Oliveira, 2022).

În articol este prezentată ideea conform căreia, în momentele în care omenirea s-a confruntat cu crize globale, indivizii au ales să se îndrepte către spiritualitate pentru a reuși să depășească mai ușor evenimentele tragice. În același timp, s-a observat și faptul că în timpul perioadei de izolare, comunitățile destinate cititului în tarot s-au mărit. Acest aspect poate fi explicat prin nevoia indivizilor de a primi o îndrumare emoțională și spirituală, dar și prin nevoia acestora de a simți că fac parte dintr-un grup.

Platformele virtuale ca Facebook, TikTok, Instagram și Youtube au observat o creștere remarcabilă a profilurilor braziliene dedicate spiritualității, dar în special tarotului. Prin urmare, evoluția tarotului în lumea digitală a atins un punct destul de înalt prin lansarea platformei *Tarot YouTube!* pe data de 7 iulie 2022. Platforma *Tarot YouTube!* oferă utilizatorilor o experiență interactivă, aceștia pot avea parte de o experiență personalizată prin intermediul ei. Decizia lansării platformei a fost luată în urma vizionărilor făcute de filmulețele despre etalare, aproximativ 250 de milioane de vizionări doar în Statele Unite ale Americii (Oliveira, 2022).

În cadrul cercetării a fost aplicat un chestionar creatorilor de conținut dedicat tarotului pentru a analiza dacă au existat anumite modificări în practică. Rezultatele sondajului au arătat că aproximativ 58,6% dintre respondenți au afirmat că a existat o cerință mai mare a ședințelor de citire în tarot, iar 27,6% au declarat că nu au observat nicio modificare. De asemenea, subiecții au mai comunicat și că întrebările principale ale clienților erau legate de relații sociale, familiale sau amoroase (65,5%), probleme emoționale și psihologice (55,2%) și sfaturi și luare a deciziilor (48,3%) (Oliveira, 2022).

O altă cercetare vorbește despre evoluția divinației și a religiei în Coreea, studiind trei comunități din zona Seul. În articolul „Evolutionary Adaptation of Korean Divination to Religious Markets” este menționat că printre coreeni sunt populare diferite tipuri de divinație, cum ar fi: chiromanția, geomanția sau necromanția. Cu toate acestea, piața a fost dată peste cap de șamani și oamenii de rând, care au dezvoltat o relație destul de strategică de cooperare. Acest fenomen reprezintă un nou model de conviețuire culturală din punct de vedere religios, iar pentru a sublinia mai bine acest aspect este folosit termenul de valea divinației. Conceptul valea divinației a fost inventat și răspândit de presa coreeană pentru a se raporta la noul model de comunitate colectivă de ghicitori coreeni moderni (Yoo, 2017).

Dezvoltarea și apariția noilor trenduri pe rețelele de socializare a trezit și interesul cercetătorilor pentru a le studia. O echipă de cercetători din Ierusalim a fost curioasă de modificarea intereselor indivizilor și de ce sunt aceștia interesați să vizioneze pe social media. Aceștia au urmărit 16 tipuri de ritualuri, fiecare dintre acestea fiind asociat unui gen distinct de conținut și de utilizatori. Pornind de la ritualuri de evaluare (unde indivizii oferă recenzii pentru diferite produse), până la ritualuri de tarot (Trillo, Hallinan, & Shifman, 2022).

Unul dintre ritualurile prezentate este ritualul de prognoză, acesta regăsindu-se pe platforma TikTok. Ritualul de prognoză este reprezentat de filmulețe care prezic evenimente din viitor pe diferite subiecte prin intermediul cărților de tarot. Utilizatorii pot opta inclusiv pentru videoclipuri cu predicții sportive, cum ar fi: cine va câștiga Cupa Mondială sau pentru citiri obișnuite (Trillo, Hallinan, & Shifman, 2022).

Transformarea identitară de la amator la expert

În ceea ce privește parcursul practicienilor, studiile nu abordează explicit traiectoria de profesionalizare, dar oferă indicii relevante. Lavin (2020) distinge două abordări principale în practica tarotului: una tradițională, bazată pe elemente supranaturale, și una mai accesibilă, care îmbină spiritualitatea populară cu modele psihologice. Această distincție sugerează existența unor etape de evoluție profesională, de la abordări mai rigide la unele mai nuanțate și adaptate contextului contemporan.

O cercetare etnografică digitală din China evidențiază modalitățile prin care practicienii își construiesc expertiza și autoritatea: unii optează pentru o estetizare elaborată a spațiului și prezentării personale (îmbrăcăminte tematică, decoruri mistice), în timp ce alții privilegiază autenticitatea, ascunzându-și chiar identitatea pentru a pune în prim-plan practica în sine (conform studiului despre platforma Bilibili). Aceste diferențe sugerează strategii distincte de legitimare profesională (Wiesner, & Cornejo-Valle, 2021).

Un aspect important în transformarea identitară este dezvoltarea unui repertoriu de ritualuri care funcționează atât ca instrumente de practică, cât și ca markeri ai expertizei. Ritualuri precum purificarea pachetului de cărți folosind pumnaluri, pene albe sau cristale sau sincronizarea practicii cu fazele lunii, reflectă modul în care practicienii asimilează și personalizează elemente tradiționale, construindu-și astfel o identitate profesională distinctă.

Boundary-work și strategii de legitimare

Studiile evidențiază diversele modalități prin care practicienii tarotului își delimitează și legitimează activitatea. Lavin (2020) observă că mulți cititori de tarot își conceptualizează munca drept o formă de vindecare, poziționându-se într-un spațiu ambiguu, nici în domeniul sănătății, nici în cel al credinței. Această poziționare la granița dintre domenii reprezintă o strategie clară de boundary-work.

În context digital, practicienii dezvoltă tactici sofisticate de legitimare, echilibrând autenticitatea spirituală cu cerințele mediului online. Studiul despre platforma Bilibili arată cum cititorii de tarot își încadrează practica simultan ca divertisment (conform avertismentelor platformei) și ca instrument de reflecție personală, menținând ambiguitatea necesară pentru a atrage atât public general, cât și persoane cu interese spirituale autentice (Wiesner, & Cornejo-Valle, 2021).

Un element interesant de boundary-work este identificat în contextul chinez, unde creatorii de conținut tarot promovează ideea de „bun cetățean” care „își rezolvă problemele prin efort individual și menținerea armoniei”, încercând astfel să reconcilieze practica tarotului cu valorile sociale dominante. Această strategie evidențiază adaptabilitatea practicienilor la contexte socioculturale restrictive.

Munca emoțională în practica tarotului

Cercetările oferă perspective valoroase asupra dimensiunii emoționale a practicii tarotului. Studiul brazilian despre terapiile alternative inspirate de spiritualitatea New Age descrie tehnici elaborate prin care „terapeuții” creează un cadru emoțional confortabil pentru clienți: utilizarea tămâii sau bețișoarelor parfumate, inducerea stărilor meditative și proiectarea spațiului de consultație pentru a facilita deschiderea emoțională (Maluf, 2005).

Un aspect esențial al muncii emoționale identificat este capacitatea practicienilor de a aborda nu doar evenimentele prezente, ci și „traumele din viațele anterioare”, demonstrând o abordare holistică ce transcende limitele temporale ale terapiilor convenționale. Această dimensiune transgresivă a practicii tarotului ridică provocări semnificative de gestionare emoțională atât pentru practicieni, cât și pentru clienți.

În contextul digital, studiul despre WitchTok și TikTok evidențiază strategiile emoționale folosite de practicieni pentru a cultiva conexiuni cu audiența: utilizarea afirmațiilor precum „mesajul te-a ales” sau „acest mesaj trebuie să ajungă la tine” pentru a crea un sentiment de semnificație personală. Aceste tehnici reflectă o formă sofisticată de muncă emoțională adaptată mediului digital.

Practica citirii în tarot implică un nivel ridicat de muncă emoțională, adesea sub forma unei conexiuni empatice cu clientul. Unii practicieni descriu importanța stării lor interioare înainte de citire: *Încerc să am o atitudine cât mai pozitivă [...] ca să simt că vine energia înspre mine* (S20F22).

Gestionarea emoțiilor celorlalți este de asemenea esențială: *Stabilesc o conexiune cu persoana [...] și încerc să o fac să se simtă confortabil* (S10F32). În alte cazuri, citirile au avut efecte profunde asupra beneficiarilor: *Știu că am avut o prietenă care a venit la mine și nu era ok deloc [...] s-a simțit mai bine după. Și acum, de fiecare dată când simte nevoia, vine la mine* (S17F20).

Tensiunea dintre autenticitate spirituală și comercializare

Literatura evidențiază central tensiunea dintre dimensiunea spirituală și cea comercială a practicii tarotului. Studiul despre WitchTok subliniază explicit acest conflict, analizând modul în care vrăjitoarea modernă „interacționează cu cultura materială și comercială” și cum „vrăjitoria este prezentată ca ceva care poate fi achiziționat”.

Practicienii dezvoltă diverse strategii de reconciliere a acestei tensiuni. Unii optează pentru monetizarea graduală prin platforme precum *Patreon*, oferind

conținut premium pentru abonați, în timp ce alții dezvoltă produse complementare (borcănele magice, apă de lună, seturi pentru începători). Aceste abordări ilustrează încercările de a echilibra autenticitatea spirituală cu necesitățile economice.

Un element notabil este justificarea schimbului monetar prin conceptualizarea sa spirituală: „citirile în tarot nu sunt gratuite... vrăjitoarele susțin că etalarea trebuie plătită pentru a se realiza schimbul de energie”. Această reîncadrare a tranzacției financiare în termeni spirituali reprezintă o strategie sofisticată de reconciliere a valorilor aparent contradictorii.

Datele dintr-un sondaj brazilian evidențiază creșterea cererii pentru servicii de tarot în perioada pandemiei, cu 58,6% dintre respondenți raportând solicitări crescute, ilustrând potențialul comercial al acestei practici în perioade de criză. Statistici impresionante precum cele 910 milioane de vizualizări ale conținutului despre tarot pe platforma Bilibili în 2021 sau cele 250 de milioane de vizualizări ale videoclipurilor despre etalare doar în SUA subliniază dimensiunea economică semnificativă a acestui fenomen (Wiesner, & Cornejo-Valle, 2021).

Mulți practicieni mențin o linie clară între dimensiunea autentică a practicii și tentația comercializării excesive. Unul dintre respondenți afirmă: *Eu nu sunt aici ca să convertesc pe nimeni [...] Nu am stat să dau explicații* (S23F22). Altcineva subliniază: *Ce zic eu în cărțile alea nu este mai corect decât ce cred sau simt ei [...] să-l iei ca pe niște informații suplimentare* (S18F20).

Această poziționare ajută la păstrarea echilibrului între spiritualitate și economie, păstrând integritatea profesională.

Acest articol se va concentra pe procesul de transformare identitară și profesionalizare, analizând traseul practicienilor de la amatori la experți. Vom examina strategiile prin care aceștia își legitimează practica, gestionează emoțiile în relația cu clienții și negociază conflictul dintre dimensiunea spirituală și cea comercială a activității lor.

În acest sens, articolul urmărește să evidențieze procesele de legitimare, autoreflexivitate și adaptare prin care cititorii în tarot navighează între autenticitatea spirituală și mecanismele comerciale ale spațiului online.

Metodologie

Studiul utilizează analiza tematică (Braun, & Clarke, 2006) pentru a explora experiențele și percepțiile tinerilor practicanți de tarot. Au fost realizate douăzeci și patru de interviuri semi-structurate cu practicanți de tarot (douăzeci și două de femei și doi bărbați) cu vârste între 19 și 40 de ani, recrutați prin eșantionare intenționată și tip „bulgăre de zăpadă” (en. „snowball sampling”) din grupuri online și platforme sociale. Participanții au fost selectați pe baza experienței lor în practicarea tarotului, incluzând atât creatori de conținut activi în mediul digital, cât și practicanți fără o prezență online semnificativă. Menționez că o parte dintre

datele utilizate (9 interviuri) au fost colectate anterior în cadrul unei lucrări de licență și sunt folosite aici cu acordul părților implicate. Acesta este un studiu longitudinal retrospectiv, bazat pe interviuri realizate în mai multe etape temporale și pe reinterpretația unor interviuri efectuate anterior.

Întrebarea principală de cercetare a acestui studiu este: *Cum se transformă identitatea cititorilor în tarot de-a lungul carierei lor morale, prin strategiile de muncă emoțională și de boundary-work, în contextul mediilor digitale contemporane?*

Pentru a găsi un răspuns, voi examina mai multe întrebări secundare:

Cum utilizează practicienii tarotului strategiile de delimitare (en. boundary-work) pentru a-și legitima activitatea și a se distanța de pseudoștiințe sau a se apropia de domenii mai legitime?

În ce mod munca emoțională contribuie la construirea identității profesionale a cititorilor în tarot?

Cum negociază practicienii tarotului tensiunea dintre autenticitate spirituală și profesionalizare/monetizare?

Analiza datelor a urmat cele șase etape propuse de Braun și Clarke (2006, 2019). Prima etapă a constat în familiarizarea cu datele prin citirea repetată a transcrierilor interviurilor pentru a obține o înțelegere aprofundată a materialului empiric. În a doua etapă, datele au fost codificate sistematic, identificând elementele relevante pentru întrebările de cercetare. Codurile inițiale au inclus aspecte precum motivațiile inițiale pentru practicarea tarotului, influențele sociale și familiale, impactul emoțional și spiritual al tarotului sau utilizarea rețelelor sociale în promovarea acestei practici.

A treia etapă a presupus căutarea temelor prin gruparea codurilor în teme potențiale, urmărind patternurile recurente din date. În această etapă au început să se contureze teme precum **cariera morală** (tranziția de la novice la expert), **comunități interpretative** (formarea și funcționarea grupurilor online) și **ritualizarea vieții cotidiene** (tarotul ca mecanism de gestionare a incertitudinii). În a patra etapă, temele identificate au fost verificate în raport cu extrasele codate și cu întregul set de date, asigurând coerența internă a temelor și diferențierea clară între ele.

A cincea etapă a constat în definirea și denumirea temelor pentru a captura esența fiecărui aspect al datelor pe care îl descriu. În ultima etapă, temele au fost integrate într-o narațiune analitică coerentă, susținută de extrase ilustrative din interviuri. Validitatea analizei a fost asigurată prin verificarea constantă a interpretărilor cu datele brute și prin documentarea sistematică a procesului analitic (Braun, & Clarke, 2019).

Eșantionarea a fost realizată printr-o combinație de eşantionare intenționată și eşantionare tip „bulgăre de zăpadă” (snowball sampling). Participanții au fost selectați din mediul online, în special din grupuri și platforme de socializare precum Facebook, Instagram și TikTok, fiind contactați pe baza disponibilității

lor de a participa la un interviu în scop academic. Au fost incluși atât creatori de conținut care își promovează și monetizează serviciile de tarot, cât și practicanți fără prezență online semnificativă, dar cu o experiență de minimum trei ani în practica divinației. În plus, nouă interviuri colectate anterior au fost integrate în studiu cu acordul participanților, contribuind la caracterul longitudinal retrospectiv al cercetării. Mecanismul de tip snowball a facilitat extinderea eșantionului, deoarece atât creatorii de conținut, cât și practicanții independenți au recomandat noi respondenți.

Datele au fost colectate prin interviu semi-structurat, permițând adaptarea întrebărilor în funcție de fiecare participant. Cinci dintre interviuri au fost luate în mediul online, iar un interviu a primit răspuns în scris din partea participantului, acestea au durat în medie 40 de minute.

Interviurile au abordat aspecte precum parcursul inițial în practica tarotului, momentele de cotitură în dezvoltarea profesională, relația cu spiritualitatea, strategiile de legitimare a practicii, gestionarea dimensiunii emoționale și negocierea tensiunii dintre autenticitate spirituală și monetizare. Materialul empiric rezultat a fost analizat tematic, identificându-se patternuri și teme recurente care iluminează procesele de transformare identitară și profesionalizare a practicienilor de tarot.

Ghidul de interviu a fost structurat astfel încât să permită identificarea momentelelor în care respondenții au început să fie interesați de tarot și care a fost evoluția acestora. De asemenea, acesta mai cuprinde și întrebări referitoare la mediul online, comunitatea online din care fac parte, familiile sau grupul de prieteni al acestora.

Limitele studiului includ dimensiunea relativ redusă a eșantionului și specificitatea contextului cultural românesc, unde percepțiile asupra tarotului sunt influențate de factori religioși și sociali particulari. De asemenea, colectarea datelor prin interviuri online poate influența natura răspunsurilor, iar un interviu realizat integral în scris poate diferi ca profunzime față de cele orale. Cu toate acestea, studiul oferă o perspectivă detaliată asupra practicii tarotului, contribuind la înțelegerea dinamicii sociale și individuale a acestui fenomen.

Dimensiunea eșantionului de douăzeci și patru de interviuri este adecvată pentru un demers calitativ exploratoriu, întrucât permite identificarea unor patternuri recurente și atingerea saturației tematice, fără a compromite profunzimea analitică. Alegerea acestui eșantion reflectă atât mărimea relativ redusă și fragmentată a comunității de cititori de tarot din contextul românesc, cât și accesibilitatea participanților prin rețele sociale informale. Este important de menționat că datele sunt influențate de particularitățile culturale ale mediului local, marcat de prevalența discursurilor religioase, de percepțiile asupra practicilor ezoterice și stigmatizarea istorică a „ghicitului”. Acest context specific trebuie avut în vedere în interpretarea rezultatelor care limitează generalizarea lor în afara spațiului sociocultural din România.

În acest studiu adopt o poziție reflexivă asupra relației mele cu cercetarea și cu participanții. Deși nu fac parte din comunitatea practicii tarotului, familiaritatea mea cu spațiile digitale în care aceasta se desfășoară (TikTok, Instagram, grupuri Facebook) a influențat atât accesul la participanți, cât și modul în care aceștia s-au raportat la mine în timpul interviurilor. În anumite situații, prezența mea în aceste medii a redus distanța socială și a facilitat dialogul; în altele, statutul meu de cercetător a fost perceput ca exterior comunității, ceea ce a determinat fie evitarea unor detalii sensibile, fie accentuarea discursurilor menite să legitimizeze practica.

Pentru a gestiona această poziționare situată, am urmărit să mențin un cadru analitic transparent, evitând atât normalizarea, cât și delegitimarea practicilor participanților. Analiza se bazează pe modul în care aceștia își construiesc propriile sensuri, justificări și identități profesionale, fiind conștientă că interpretările mele sunt coproduse în interacțiunea dintre poziția mea de cercetător și contextul social al terenului. Această perspectivă reflexivă mi-a permis să abordez fenomenul fără a adopta o poziție normativă asupra validității spirituale sau predictive a tarotului, tratându-l exclusiv ca pe un proces social, relațional și identitar.

Analiza datelor

Materialul empiric colectat prin cele douăzeci și patru de interviuri aprofundate oferă o perspectivă aprofundată asupra proceselor de transformare identitară și profesionalizare a cititorilor de tarot. În paginile următoare, vom analiza sistematic aceste procese, urmărind traiectoria evolutivă de la inițierea în practica tarotului până la dezvoltarea unei identități profesionale mature. Analiza este structurată în patru secțiuni principale, fiecare explorând dimensiuni distincte, dar interconectate, ale construcției identitare: transformarea de la amator la expert, strategiile de legitimare profesională, munca emoțională implicată în practică și negocierea tensiunii dintre autenticitate spirituală și comercializare. Prin extrase reprezentative din interviuri, vom evidenția patternurile comune și particularitățile individuale care caracterizează acest parcurs identitar în spațiul social ambivalent al tarotului contemporan.

1. Transformarea identitară de la amator la expert

Inițiere și primele contacte cu tarotul: căi de acces la practică în contextul transformării identitare

Narațiunile practicanților arată că inițierea în tarot are loc printr-o varietate de contexte: influențe familiale, întâlniri semnificative cu persoane apropiate, descoperiri întâmplătoare în mediul digital sau perioade de căutare personală. Această intrare în universul tarotului nu este doar un început tehnic, ci un moment

identitar esențial, care prefigurează traseul ulterior. Pentru unii practicieni, simpla sugestie că ar avea o „conexiune cu cărțile” devine elementul declanșator al unui drum care, ulterior, capătă valențe profesionale.

Pentru mulți dintre participanți, intrarea în lumea tarotului a fost mediată de experiențe semnificative fie moștenite cultural, fie descoperite în perioade de căutare personală. Unii au menționat influențe familiale directe:

Băi, cred că cel mai tare m-a influențat o discuție pe care am avut-o cu mama prietenei [...] Mi-a sugerat că, dacă mă simt atrasă de chestia asta, aș putea să încep să citesc în tarot, pentru că s-ar putea să am o conexiune foarte bună cu cărțile (S17F20).

Inițierea a venit din interacțiuni online aparent întâmplătoare: *Tot consumam materiale pe zona asta [...] și am zis, bă, ce tare! Hai să învăț și eu! (S18F20).* Astfel de întâlniri facilitează începutul unui proces identitar care, deși inițiat din curiozitate, se transformă ulterior într-un angajament de lungă durată.

Moștenirea culturală și familială

Unii practicieni descoperă tarotul printr-o formă de transmitere culturală sau familială, unde elementele de divinație fac parte din mediul de dezvoltare. Acest tip de inițiere oferă o legitimitate bazată pe tradiție și experiență transmisă din generație în generație:

Am fost dintotdeauna pentru că eu am crescut într-un astfel de mediu, să zic așa, mă rog, printre metode de divinație am crescut. Prima dată bineînțeles, ca toată lumea am cochetat și eu cu cărțile de joc. Pentru că aveam rude care citesc în așa ceva (S1F30).

Pentru acești practicieni, tranziția către tarot pare un pas natural, o extindere a unui set familiar de practici și valori. Moștenirea culturală devine astfel un element care conferă practicii lor autenticitate și autoritate.

Această continuitate culturală este uneori profund ancorată în experiențe de viață timpurii și în relații de familie apropiate. Practicanta din Interviuul 13 povestește cum inițierea sa a avut loc încă din copilărie, într-un context marcat de întâlnirea cu o autoritate spirituală locală și de influența mamei: *Asta spuneam, că nu a apărut, adică ea a venit în mod opțional obligatoriu, adică de la vârsta de 2 ani, împreună cu mama, am fost învățate de o călugăriță din Șindrești, o localitate mică și neînsemnată din Baia Mare, zona Maramureș, de lângă Baia Mare... și am crescut cu ele în casă, practic. Mama practica și practică în continuare și astăzi și undeva pe traseu am început și eu, tot în preajma ei, jucându-mă... (S13F40).* În astfel de situații, practica tarotului nu este percepută ca o alegere conștientă sau o pasiune apărută ulterior, ci ca o prezență firească, integrată în viața cotidiană încă de la o vârstă fragedă. Moștenirea familială devine aici nu doar o sursă de legitimare, ci și un spațiu de formare identitară în care tarotul este trăit și transmis ca o practică vie, încărcată de semnificație personală și comunitară.

Pentru alți respondenți, influența familială nu a fost direct legată de tarot, ci de practici de divinație conexe, care au deschis curiozitatea și au creat un cadru favorabil descoperirii ulterioare a tarotului. Spre exemplu, S21 povestește cum mama sa practica citirea cărților de joc și cum această expunere timpurie a stimulat interesul pentru tarot: *Mama nu dă în Tarot-Tarot, dă în cărțile de joc. Mi s-a părut interesant și cumva chestia asta m-a împins către Tarot. (...) Și am zis, a, wow, ce tare. Și cumva foarte random, într-o zi, mi-am luat un pachet de cărți și a venit de la sine* (S21F19). În acest caz, moștenirea culturală funcționează mai degrabă ca un declanșator, iar alegerea tarotului apare ca o continuare firească, dar personalizată, a unui model deja prezent în familie. Practica se transmite astfel prin familiaritate și curiozitate, chiar și atunci când formele inițiale nu coincid în totalitate cu cele adoptate ulterior de către respondenți.

În unele familii, practicile de divinație sunt atât de răspândite și normalizate încât învățarea lor devine parte firească a socializării de familie, mai ales pentru femeile din comunitate. Pentru S10, tarotul nu a reprezentat o descoperire ulterioară sau o alegere conștientă, ci o activitate cotidiană, aproape inevitabilă: *Deci, toată chestia asta cu tarotul n-a început chiar ca o pasiune, ci mai degrabă o chestie super normală. Deci se dădea, bunica dădea, mătușa dădea, toate femeile din familie dau în tarot. Și nu doar în cărți, în orice fel de cărți, și în cafea, în toate nebuniile. Și cumva au încercat să mă învețe de mică. Deci eu la șapte ani nu știam bine să scriu, dar m-au învățat să dau în cărți, așa că imediat mi-au făcut și cadou un pachet de cărți și aia a fost* (S10F32). În acest caz, tarotul nu este doar o tehnică sau un hobby, ci un element integrat în viața de zi cu zi, transmis ca parte a unei tradiții de familie, în care rolurile și competențele se învață devreme și sunt asociate cu apartenența la grupul familial feminin. Această familiaritate timpurie contribuie la naturalizarea practicii și la perceperea ei ca pe o continuare firească a moștenirii de familie.

Căutarea de semnificație în perioade de criză

Momentele marcate de dezechilibru emoțional reprezintă unul dintre cele mai frecvente puncte de intrare în practica tarotului. În astfel de contexte, tarotul nu apare ca un simplu instrument de divinație, ci ca un spațiu de resemnificare personală, capabil să ofere ordine, claritate și continuitate într-un univers interior perceput ca haotic. Pentru unii dintre cititori, apropierea de cărți are loc atunci când reperele obișnuite se fisurează, iar tarotul devine o formă accesibilă de autoajutorare, introspecție și reglare emoțională:

Pasiunea pentru tarot în viața mea a apărut într-un moment în care viața mea nu mai căpăta sens. Avusesem foarte multe probleme legate de cercul meu de prieteni, de facultate și chiar de natură financiară (S2B25).

Această cale de acces transformă tarotul într-un instrument de autoajutorare și reziliență, ceea ce aliniază practica mai aproape de discursul terapeutic modern decât de cel al divinației tradiționale.

Interviul 11 arată că apropierea de tarot nu a fost generată de o criză profundă, ci de o perioadă de nesiguranță și explorare personală, în care vechile repere începeau să își piardă din relevanță. Respondenta povestește cum această deschidere către spiritualitate a apărut într-un context de căutare identitară și redefinire a propriilor convingeri: *A apărut, să mă gândesc, cred că prin, nu mai mi-aduc aminte exact anul, dar undeva în 2019. Ideea este că, în acea perioadă, treceam într-o perioadă în care eram nesigură. Nesigură pe credințele pe care le aveam. Cumva era și o perioadă exploratorie din viața mea. Și atunci am cunoscut o fată care era un pic mai conectată cu ideea asta de spiritualitate și totul a început de la o poveste despre cristale. Și atunci mi-am dat eu seama că mie, în copilărie, îmi plăceau foarte mult diverse cristale (S11F29).* În acest caz, tarotul nu intervine ca soluție pentru o criză majoră, ci ca o extensie naturală a unui proces de explorare și reconectare cu interese latente din copilărie. Practica devine astfel parte dintr-un parcurs de (re)descoperire personală, mediat de relații semnificative și influențe din cercul social apropiat.

Descoperirea întâmplătoare mediată de tehnologie

În paralel cu moștenirile familiale sau cu perioadele de criză, o altă cale tot mai frecventă de apropiere de tarot este cea generată de întâlniri întâmplătoare în spațiul digital. Platformele sociale, algoritmii de recomandare și conținutul ezoteric accesibil online creează contexte în care indivizii ajung la tarot fără intenția explicită de a căuta un instrument spiritual. Această intrare accidentală capătă însă rapid o semnificație personală, deoarece mesajele întâlnite online sunt percepute ca surprinzător de relevante, producând un efect de rezonanță care legitimează intuitiv practica:

...pasiunea mea pentru tarot a fost inițial o glumă. Practic eram la un moment dat pe Youtube, acum vreo 4 ani și jumătate, în pandemie la început. Și am observat că în timpul acelei citiri chiar am rezonat cu ceea ce spunea și mă descria perfect... (S3F19).

Pentru acești practicieni, legitimitatea vine din experiența personală de validare și „rezonanță”, care duce la o motivație puternică pentru a aprofunda practica prin studiu autodidact:

...de atunci m-am tot documentat în legătură cu asta, pentru că m-a dat pe spate total de cât de mult rezonam cu partea asta și am început să studiez semnificațiile cărților și așa mai departe (S3F19).

Am început și eu să fac fel și fel de etalări. Le-am căutat pe net, căutam ce înseamnă fiecare carte cu manual după mine, da, cam așa a început (S1F30).

Întâlnirea cu tarotul pare să fi fost generată de o curiozitate de moment, într-un context personal vulnerabil, fără o intenție inițială de a explora în mod activ această practică. Respondenta menționează cum, într-o perioadă dificilă din punct de vedere emoțional, a ajuns întâmplător la conținuturi legate de tarot pe rețelele sociale: *A apărut într-o perioadă mai complicată din viața mea, din punct de vedere sentimental, cât de complicată putea să fie la mine atunci și la vârsta aceea fragedă, mă rog... Și am întâlnit tarotul pe Facebook, erau videoclipuri din acelea cu horoscopul pe luna martie, dat prin cărți de tarot. Și m-am uitat, nu știu de ce, am dat click, că nu eram adepta la așa ceva, nici nu băgăm în seamă, dar s-a întâmplat să mă uit la un videoclip să se potrivească cu viața mea* (S12F24). Acest tip de descoperire întâmplătoare, mediată de tehnologie, declanșează un sentiment de conexiune personală, în care mesajele percepute ca fiind relevante capătă un rol formativ. Practica tarotului se construiește astfel pe baza unei întâlniri aparent accidentale, dar cu un impact semnificativ asupra motivației ulterioare de a continua și de a aprofunda această activitate.

Un parcurs similar, dar nu neapărat declanșat de o criză personală, apare în cazul celor care au fost expuși de-a lungul timpului la interese ezoterice în familie, dar care au început să practice activ tarotul după un proces gradual de descoperire online. S20 povestește: *Am fost mereu pasionată de partea asta de astrologie și de numerologie, pentru că maică-mea era foarte pasionată de chestiile astea. Și încet, încet am mai făcut eu niște cercetări din ce mai apărea pe net, pe Insta, pe TikTok, pe astea. Și am hotărât să îmi iau și eu cărți de Tarot* (S20F22). În acest caz, tehnologia funcționează ca un catalizator al unui interes deja existent, iar contactul constant cu informații online creează un spațiu favorabil pentru trecerea de la simpla curiozitate la practică activă.

Descoperirea întâmplătoare sau graduală, facilitată de platformele sociale, are un rol central în parcursurile relatate de respondenți. Chiar și atunci când inițierea nu vine dintr-o tradiție familială directă sau dintr-o criză majoră, rețelele de socializare creează contexte accesibile și atractive pentru formarea și consolidarea interesului pentru tarot.

Implicații pentru construcția identitară

Aceste căi de acces reprezintă puncte de plecare distincte în transformarea identitară. Practicienii care provin din medii familiale cu tradiții de divinație tind să încadreze tarotul în continuitatea unei tradiții, conferindu-i legitimitate prin experiența transmisă din familie. Cei care descoperă tarotul în perioade de criză tind să-l poziționeze în paradigme moderne (terapie, dezvoltare personală), în timp ce cei care îl descoperă întâmplător prin mediul online pot construi o identitate profesională hibridă, îmbinând elemente tradiționale cu cele moderne.

Indiferent de calea de acces, observăm un pattern comun: transformarea unei experiențe personale semnificative într-un interes mai profund, urmat de un proces autodidact de documentare și studiu. Acest parcurs marchează prima etapă în

transformarea identitară, de la curiozitate la angajament, și pune bazele modului în care practicienii vor încadra și legitima practica lor în etapele ulterioare ale carierei lor morale și profesionale.

2. Etape în evoluția de la amator la expert: tipare de dezvoltare profesională în practica tarotului

Remarcăm în interviuri un parcurs evolutiv în practica tarotului, marcat de etape distincte care transformă gradual identitatea practicienilor de la amatori la experți. Acest proces de profesionalizare combină elemente de învățare tehnică, dezvoltare emoțională și consolidare a unei filozofii personale de practică.

Practica experimentală și învățarea empirică

În etapa inițială, practicienii adoptă o abordare exploratorie, bazată pe auto-experimentare și învățare empirică. Această fază este caracterizată prin testarea practică a instrumentului în contexte personale, cititorii în tarot descriu în detaliu procesul prin care au învățat să folosească tarotul. Practicienii învață prin experimentare, observație, consum media, interpretare intuitivă, studiul simbolisticii și practică repetată. În locul unui traseu standardizat, aceștia își creează o „ecologie proprie de învățare”, în care îmbină resurse diferite și își modelează stilul personal. Folosirea site-urilor cu interpretări agregate, observarea altor practicanți sau studiul individual al cărților sunt completate gradual de dezvoltarea unei voci interpretative proprii:

La început era foarte multă practică pentru că de asta am avut nevoie, pe perioada mea de învățare, în sensul că am întrebat și lucruri care erau foarte pragmatice. De exemplu, ce o să cadă la subiectul ăsta la română și după care vedeam ce cade și după care puteam să corelez... (S6F22).

Pur și simplu am început literalmente în fiecare zi să scot câte o carte și să mă uit la ele și am început să le notez, iar eu în paralel țineam un jurnal cu ce se întâmplă în viața mea... Și după mai mult timp am cerut să fac o paralelă între ele (S5F26).

Metodologia este deseori sistematică și autodidactă, implicând observație, documentare și validare empirică:

Și am văzut când s-au repetat cărțile, în ce zile s-au repetat, iar cumva ceea ce se întâmplă în viața mea a început să se coreleze cu cartea respectivă... Și de aici cumva, după câțiva ani, cred că vreo trei-patru, am putut să zic, păi știu fiecare carte, știu la ce să mă aștept de la ele (S5F26).

În anumite situații, începuturile sunt marcate de o explorare intuitivă și adesea dezorganizată, în care lipsa unui cadru metodologic clar este compensată de dorința de a înțelege și experimenta. Interviuul 9 descrie această etapă incipientă

printr-o practică lipsită de structură, care ulterior s-a rafinat odată cu înțelegerea semnificațiilor și a rolului etalării: *Sincer, înainte dădeam cărți, puneam foarte multe cărți pe masă, fără noimă, deci le puneam așa, nu aveam un număr, o limită, nu aveam niciun mod de a da tarot, pur și simplu lăsam să sară cărțile așa. Și de asta nici nu înțelegeam, pentru că fiecare carte reprezintă ceva, depinde de etalarea pe care o faci. Dacă tu dai și faci așa, o să te pierzi din poveste, dar acum scot și eu șase cărți și atât. Și cu atât vă mulțumiți* (S9F19). Acest proces de tranziție de la haos intuitiv la o practică conștient structurată ilustrează modul în care experiența directă devine sursă de învățare. Tarotul este învățat prin testare, eroare și ajustare, iar această învățare empirică duce la o relație mai clară și mai funcțională cu sensurile atribuite cărților și cu actul interpretării în sine.

Parcursul de formare în tarot este unul profund autodidact, susținut de curiozitate personală și documentare continuă. Lipsa unui mentor direct este compensată prin accesul la resurse online și la literatură de specialitate. Practicanta S23 descrie o astfel de abordare sistematică și solitară: *Am învățat singură. Nu m-a învățat nimeni, să zic așa. Am citit foarte mult pe net, mi-am luat cărți despre Tarot, ajunsesem pe la vreo cinci-șase cărți diferite din care m-am învățat despre Tarot* (S23F22). Acest exemplu evidențiază modul în care învățarea empirică poate dobândi o formă riguroasă, bazată pe acumularea și compararea de surse diverse. În lipsa unor canale tradiționale de formare, cunoașterea despre tarot se construiește prin selecție individuală, sinteză și practică, transformând procesul de autoînvățare într-o experiență structurată și intențională.

Tranziția către practica cu ceilalți

Pe măsură ce cititorii în tarot acumulează experiență, apar primele momente de validare externă: citiri reușite, aprecieri din partea apropiaților, cereri repetate de ghidaj. Aceste momente funcționează ca „noduri” în cariera morală, consolidând ideea că rolul de cititor în tarot are o valoare socială reală. Practica se extinde dincolo de cercul intim, iar identitatea profesională începe să contureze noi responsabilități și așteptări. A doua etapă majoră implică extinderea practicii către cercul social apropiat, reprezentând un prim pas către profesionalizare:

Și am descoperit că chiar mă pricep la chestia asta am început să dau cărți și mamei. Fraților, tuturor rudelor pe care le... care veneau la mine și de atunci tot. Studiez și mai primesc câteva comenzi între ghilimele că nu am niciun business, dar prieteni care vor (S5F26).

Această etapă este marcată de nesiguranță și dependență de informații standardizate:

De când m-am apucat, la început eram foarte nesigură pe mine pentru că nu prea. Eram educată în legătură cu sfera asta a tarotului, dar pe cât am exersat și am practicat chestia asta. Poate mi s-au adâncit conexiunea cu practica asta (S5F26).

La început le citeam mai tradițional, adică fix pe sensurile lor, exista o intuiție tot timpul, dar mi-era frică, n-aveam încredere în mine, cu cât eu am prins mai multă încredere în mine (S4F30).

Dezvoltarea competențelor interpersonale și de gestionare emoțională

În timpul interacțiunilor, cititorii de tarot își asumă adesea roluri apropiate celor ale profesiilor de ajutor. Ei oferă confort emoțional, ascultare, validare, uneori chiar și consolare. Pentru unii clienți, aceste întâlniri devin repere afective importante, întărind responsabilitatea practicianului. O etapă crucială în profesionalizarea practicii este dobândirea abilităților de gestionare a interacțiunilor și dinamicilor emoționale:

La început încerc așa gen să înțeleg omul cu care lucrez să văd... de ce a venit, ca să știu cum o ajut. În timpul sesiunii este de fapt mult flow, mai ales când am o persoană care este și deschisă, în momentul în care o persoană depune rezistență, mi-e destul de greu să vorbesc cu ea, adică nu știu, e ca și cum caută foarte mult un răspuns corect... (S5F26).

Practicienii învață să-și gestioneze propriile emoții în relație cu clienții, dezvoltând tehnici de autoprotecție emoțională:

Eu de felul meu sunt foarte empatică și mă conectez foarte ușor cu energia persoanei și cu povestea persoanei. Și am observat în ultima vreme că am nevoie să mă curăț puțin energetic după ședințe, pentru că am obiceiul să le, să preiau cumva asupra mea și când am făcut tarot la evenimente, a doua zi, eram ruptă de oboseală (S1F30).

...și după sesiune în general iau o pauză (S5F26).

Pe măsură ce practicienii acumulează experiență, devine tot mai clar că succesul unei sesiuni nu depinde doar de interpretarea corectă a cărților, ci și de dinamica relațională cu persoana care solicită citirea. În interviul 7 este subliniat impactul emoțional al interacțiunii cu anumite persoane și nevoia de adaptare în funcție de energia și comportamentul acestora: *Diferă foarte mult cui dau. Sunt persoane care vorbesc extrem de mult, sunt persoane care te consumă cumva energetic și cumva și pentru că încearcă ori să te contrazică ori să: dar mai am o întrebare; dar mai vreau să te mai uiți la asta dacă așa; și cumva se poate prelungi, nu ține neapărat de datul în cărți în sine, ci de persoana căreia îi dai (S7F40).* Astfel de experiențe pun în lumină importanța competențelor interpersonale în cadrul practicii: cititorii trebuie să își gestioneze energia, să stabilească limite clare și să dezvolte strategii de protecție emoțională. Acest tip de muncă relațională devine parte integrantă a procesului de profesionalizare și maturizare în cadrul activității de tarot.

Pe lângă provocările de ordin relațional, mai mulți practicieni semnalează impactul fizic și energetic al sesiunilor prelungite sau încărcate emoțional. În interviul 8 este descrisă o experiență ambivalentă, în care bucuria interpretării și a

construirii unui „tablou” semnificativ se împletește cu o epuizare greu de gestionat ulterior: *Băi, în timpul e totul nice, fun and games. Gen, mă bucur cumva că pot să explic chestii mai complicate și să fac legătura într-o carte și alta și uite și cealaltă carte și gen să explic așa un tablou poate un pic mai complicat pe care n-aș fi putut să zicem, să-l exprim eu dacă vorbeam singură. Dar după, pe mine personal mă extenuază foarte tare asta pentru că după o citire clasică mai sunt întrebări, băi da, dar pot să-ți pun niște întrebări de-alea cu da sau nu. Și hai că mai dăm și întrebări cu da sau nu și sunt multe întrebări cu da sau nu. Gen, cumva după sunt gen, încă nu mă doare atât de tare capul... (S8F21).* În acest caz, dificultatea nu ține doar de interpretarea cărților, ci mai ales de solicitările suplimentare venite după citirea propriu-zisă, care tind să prelungească și să fragmenteze efortul interpretativ.

În mod similar, respondentă 9 evidențiază o relație directă între numărul de citiri efectuate și starea de epuizare resimțită ulterior, descriind limite clare în privința capacității de susținere energetică: *În timpul sesiunii în tarot mă simt foarte conectată cu divinitatea și cu cărțile. Dar dacă dau prea mult... Dacă dau prea mult, dacă fac mai multe citiri repetate, la rând, mă simt foarte obosită, mă simt extenuată... Mă simt drained, adică my energy is gone. Nu mai am niciun chef de absolut nimic. Pur și simplu, nu. Dar după citiri, de exemplu, dacă dau una, două, maxim trei citiri, una după alta, mă simt ok, mă simt foarte conectată cu cărțile, energia mea e foarte sus..., am avut și dureri de cap (S9F19).* Astfel de relații subliniază necesitatea unor limite personale și strategii de protecție energetică în cadrul practicii – aspecte adesea învățate prin experiență directă, mai degrabă decât prin ghidare formală.

Integrarea și transcenderea practicii

Etapă finală relevă o aprofundare a practicii, care transcende aplicațiile pragmatice inițiale, orientându-se către întrebări existențiale și spirituale, urmată de o revenire la pragmatism, dar la un nivel superior de înțelegere:

...după care m-am dus un pic mai sus pentru că am început să mă întreb niște lucruri și nu aveam nici o informație și era singura mea sursă de informație, ca să zic așa, pe partea asta început să întreb lucruri despre Univers toate cele, după care undeva pe la finalul liceului m-am întors la lucruri foarte pragmatice (S6F22).

Această traiectorie descrie o evoluție în spirală, unde practica revine la aplicații pragmatice, dar îmbogățită cu perspective filozofice și spirituale mai profunde.

Implicații pentru dezvoltarea identității profesionale

Aceste etape evidențiază transformarea graduală a identității practicienilor, de la amatori la experți. Procesul implică nu doar acumularea de cunoștințe tehnice (semnificațiile cărților, metode de etalare), ci și dezvoltarea unor competențe psihologice și emoționale esențiale pentru practica profesională.

Traectoria arată cum practicienii integrează gradual diverse surse de învățare – empirică, intergenerațională, mediatică și interpersonală:

Am învățat să citesc în tarot prin intermediul citirilor colective pe care le urmăresc pe youtube, dar și prin vizionarea videoclipurilor de pe tiktok pentru că sunt unii cititori de tarot care dau și explicația cărților. Intuiția joacă și ea un rol destul de important. Cititul în tarot se îmbunătățește în timp prin numărul de citiri pe care-l ai (S6F22).

Această evoluție este esențială pentru legitimarea practicii lor, transformând ceea ce începe ca hobby sau curiozitate într-o practică profesională cu standarde și etică proprie, capabilă să îi poziționeze ca experți autentici în domeniul lor.

Un aspect central în dezvoltarea identității profesionale a practicienilor de tarot este asumarea propriei autorități în procesul de învățare. În interviul 12 este subliniată dimensiunea autodidactă a formării sale și refuzul de a apela la cursuri formale, preferând să se bazeze pe experiență personală și resurse scrise: *...am fost autodidactă, nu m-a învățat mai nimeni mai nimic niciodată. Și mai departe efectiv de cărți scrise, nu am cumpărat cursuri făcute de cineva, de exemplu, sau chestii din genul ăsta... sunt sigură că merge treaba asta, nu exclud, doar că nu am făcut eu lucrul ăsta. Mai degrabă aș fi fost gata să fac eu un curs, decât să mă duc la un curs. Ținând cont și de cealaltă carieră a mea, ca să zic așa (S12F24).* Acest tip de declarație marchează o trecere importantă de la poziția de începător la cea de expert, în care încrederea în propriile cunoștințe și experiențe este suficient de solidă încât să permită asumarea unui rol formator. Practica nu mai este percepută doar ca o activitate personală, ci ca o competență profesională care poate fi transmisă și altora, confirmând astfel maturizarea identității de practician.

Formarea în tarot reprezintă adesea un proces fluid, bazat pe combinarea diverselor surse informale precum observația, experiența personală, resursele media și intuiția. Practicanții își creează astfel o ecologie proprie de învățare, în care cunoașterea nu este transmisă formal, ci construită treptat, prin expunere și experimentare. De exemplu, unii respondenți subliniază utilitatea site-urilor cu interpretări agregate, menținând totodată o dimensiune intuitivă a înțelegerii: *Site-urile astea cu cumva explicațiile adunate, că îmi place să văd ce se mai zice chiar dacă tu o iei după cum simți (S10F32).* Alții remarcă rolul observației în cercurile sociale apropiate, considerând această experiență o formă de învățare relațională indirectă: *Singură, deci, bine, și ce am mai văzut pe la prietenii mei, adică cum dau ei sau cunoștințe sau oameni care mi-au citit. A fost ceva transmis din generație în generație, preview grade, dacă pot să zic așa, am învățat uitându-mă (S9F19).* În același timp, există și respondenți care se bazează strict pe acumularea practică de experiență, învățând direct din citirile proprii și din cele primite: *Să fu sincer, am învățat așa pe parcurs. Prin citirile care le-am primit eu și prin citirile care le-am făcut. Tot învățam prin practică în sine (S22B19).*

Aceste diverse moduri de învățare reflectă o relație activă și critică față de sursele de cunoaștere, în care practicantul nu se limitează la un model fix, ci

adaptează și experimentează pentru a-și revendica propria autoritate asupra procesului formativ. De exemplu, un respondent a început studiul tarotului cu o carte simplă, pe care ulterior a depășit-o pentru a-și construi o abordare personală: *Am cumpărat o carte mică în care erau explicate pe scurt cărțile și aveau și niște exemple de etalări. Și cumva m-am ținut de cartea aia până când am lăsat-o și am zis că o să fac de la mine mai mult* (S21F19). Astfel, procesul de formare în tarot este caracterizat printr-o adaptabilitate continuă și o asumare a propriei interpretări, demonstrând că învățarea este mai mult o creație personală decât o simplă replicare a unor norme stabilite.

3. Strategii de legitimare și delimitare (boundary-work)

Încadrarea practicii în paradigme legitime (spiritualitate vs pseudoștiință)

Prin studiul interviurilor putem vedea strategiile prin care practicienii de tarot navighează între diferite cadre conceptuale pentru a-și legitima activitatea. Utilizarea deliberată a vocabularului din paradigma spiritualității reprezintă un instrument esențial de boundary-work (Gieryn, 1983), prin care aceștia își delimitează practica atât de pseudoștiință, cât și de percepțiile populare negative.

Într-un context social în care tarotul este adesea privit cu scepticism, practicienii folosesc strategii de „boundary-work” pentru a-și legitima activitatea. Aceștia resping asocierile cu superstiția sau pseudoștiința: *A trebuit să stau, să discut, să explic [...] să intru efectiv în etimologia termenului ocult, să explic că nu-i ceva rău* (S18F20).

Reacțiile sociale variază de la ironie la respingere deschisă: *Bă, vrăjitoareo, nebuno, ciudato. [...] Dacă nu vrea și nu-i place, eu nu vreau să îi bag pe gât așa ceva* (S19F19). Aceste reacții stimulează consolidarea identității profesionale și dezvoltarea unui discurs defensiv articulat.

Relocarea în paradigma spiritualității contemporane

În timpul interacțiunilor, cititorii în tarot își asumă adesea roluri apropiate celor ale profesiilor de ajutor. Ei oferă confort emoțional, ascultare, validare, uneori chiar consolare. Pentru unii clienți, aceste întâlniri devin repere afective importante, întărind responsabilitatea practicianului. O strategie predominantă este plasarea explicită a tarotului în sfera spiritualității, departe de stereotipurile asociate cu „ghicitul” sau superstițiile:

Da, consider citirea în tarot ca fiind o practică spirituală, datorită faptului că pot citi energia, întâmplările, emoțiile, intențiile persoanei cu care fac citirea fără să o cunosc personal sau întâmplările prin care aceasta trece (S2B25).

Da, consider că tarotul este legat și de spiritualitate datorită faptului că prin el putem oferi ghidaje oamenilor care sunt puși în situații nu foarte favorabile lor, pentru

că putem ridica vibrația oamenilor și pentru că le putem oferi o stare mai bună de spirit (S6F22).

Această încadrare are rolul dublu de a distanța practica de asocierile potențial stigmatizante și de a o realoca într-un domeniu mai legitim social spiritualitatea contemporană, văzută ca o formă de dezvoltare personală.

O altă dimensiune importantă în procesul de legitimare este accentul pus pe credință și conexiunea profundă cu sensurile transmise în timpul unei citiri. Practicanții subliniază că eficiența și validitatea unei sesiuni de tarot depind de implicarea autentică, atât din partea celui care citește, cât și a celui care primește mesajul. Astfel, tarotul este perceput nu doar ca o tehnică, ci ca un act de comuniune spirituală, bazat pe încredere reciprocă și deschidere intuitivă:

Băi, ți-am zis, cred că da, pentru că nici nu poți să citești, nici nu poate să ți se citească dacă nu crezi. Adică, de exemplu, degeaba ți-aș citi eu ție dacă tu n-ai crede în ceea ce-ți citesc sau degeaba ți-aș citi eu ție dacă tu ai fi singura care crede și eu care citesc n-aș crede în ceea ce dau și zic acolo. Și e o raportare diferită în credința asta, de la tarot și credința religioasă tocmai pentru că tarotul ține cumva de spiritualitate și e nevoie să... sună ciudat, dar să simți că: bă, chiar asta e situația. Nu doar că asta vrea persoana care citește tarot să zică, pentru că ți-am zis, nu poate să fie subiectiv o citire de tarot (S8F21).

În această reconceptualizare spirituală a tarotului, apare frecvent ideea că nevoia de îndrumare este o trăsătură umană universală, iar tarotul răspunde tocmai acestei nevoi fundamentale. Practica este astfel prezentată nu ca un act ezoteric marginal, ci ca un instrument accesibil și legitim pentru clarificare și sprijin interior. Pentru unii practicieni, această funcție îl plasează ferm în sfera spiritualității, nu doar prin conținutul său simbolic, ci prin rolul său în viața cotidiană a oamenilor: *Da, este o practică spirituală sută la sută. Toată lumea are nevoie de răspunsuri, toată lumea are nevoie de ghidare (S9F19).* Declarații ca aceasta susțin ideea că tarotul nu este doar un mijloc de predicție, ci un spațiu de dialog profund între interioritate, simbol și intenție, prin care practicienii oferă sprijin emoțional și sens, într-o formă recognoscibilă și validată în cadrul spiritualității contemporane.

O dimensiune subtilă, dar esențială a înțelegerii tarotului ca practică spirituală este accentul pus pe introspecție și autocunoaștere. Pentru unii practicieni, citirea în tarot nu implică doar transmiterea de mesaje către ceilalți, ci presupune un proces de reflecție profundă și de reconectare cu sinele. Astfel, tarotul devine un mediu de dialog interior, în care simbolurile nu doar „vorbesc” despre situații externe, ci oglindesc adevăruri personale greu de ignorat: *Consider că este o practică spirituală, în sensul în care cred că cumva și tu comunici cu tine, fiindcă tarotul te vede, fie că vrei, fie că nu (S14F22).* Această perspectivă consolidează poziționarea tarotului în cadrul spiritualității contemporane, nu doar ca ghidaj pentru ceilalți, ci și ca instrument de explorare a propriei conștiințe și de validare a trăirilor interioare.

Reconceptualizarea mecanismelor de funcționare

O parte importantă a procesului de legitimare constă în modul în care practicienii explică mecanismele prin care tarotul produce sens. Practicienii elaborează explicații alternative pentru mecanismele prin care tarotul funcționează, evitând explicațiile supranaturale simpliste în favoarea unor conceptualizări care împrumută elemente din psihologie și din spiritualitatea modernă:

De fapt că toate răspunsurile pe care noi le primim sunt deja în interiorul nostru. Ceea ce face tarotul este un fel de canalizare, parte în spiritualitate la care vreau să ajung... spiritualitatea este doar conexiunea cu spiritul tău interior (S4F30).

Această strategie permite o poziționare ambiguă între paradigme diferite (spiritualitate, psihologie), facilitând legitimarea practicii în funcție de contextul social sau de audiență.

Recunoașterea dimensiunii istorice și transformative

O altă strategie prin care cititorii în tarot își legitimează activitatea este ancorarea acesteia într-o narațiune istorică amplă. Practicienii recunosc originea ludică a tarotului, dar subliniază totodată capacitatea sa de a se transforma de-a lungul timpului într-un instrument spiritual complex:

...eu personal consider că da, în mare parte legat de sfera spiritualității. Inițial, totuși, tarotul era un simplu joc de cărți, cam așa original, numai că orice chestie poate să fi adoptată în sfera spiritualității și a prezicerii viitorului și chestii de genul... (S6F22).

Această abordare permite practicienilor să își prezinte activitatea ca fiind înrădăcinată în tradiție, dar simultan evoluată și adaptată la paradigmele contemporane, creând astfel o legitimitate hibridă bazată atât pe tradiție, cât și pe modernitate.

Flexibilitatea cadrelor interpretative

O ultimă strategie identificată este adoptarea unei poziții flexibile care permite încadrarea practicii în multiple paradigme, în funcție de intenția practicianului sau nevoile clientului. În funcție de contextul sesiunii sau de nevoile persoanei care solicită citirea, tarotul poate fi prezentat drept instrument spiritual, metodă psihologică de reflecție sau chiar practică cu valențe simbolice asociate religiei:

Depinde cu ce scop o faci, deci poate să fie spirituală, poate să fie religioasă, poate să fie absolut orice vrei tu. Cred că în momentul în care întrebi ceva care e cu adevărat legat de spiritualitate, poate să fie legat de spiritualitate, poate să fie o chestie psihologică dacă vrei (S4F30).

Această adaptabilitate permite practicienilor să traverseze granițele între diverse domenii (spiritualitate, religie, psihologie), poziționându-și activitatea în moduri care maximizează legitimitatea și valoarea percepută în funcție de contextul specific.

Implicații pentru construcția identității profesionale

Aceste strategii de încadrare nu sunt doar tehnici discursive, ci contribuie fundamental la construcția identității profesionale a practicienilor. Prin poziționarea deliberată a practicii lor în paradigme mai legitime social, ei reușesc să construiască o identitate profesională distanțată de stereotipurile negative, să faciliteze acceptarea socială mai largă a activității lor, să deschidă calea către integrarea unor elemente din domenii mai legitime (psihologie, coaching, terapie) și să justifice aspectele comerciale și profesionale ale practicii lor. Strategiile de delimitare (boundary-work) identificate ilustrează efortul continuu al practicienilor de a-și renegocia poziția într-un spațiu social ambivalent, oscilând între acceptare și stigmatizare, reflectând astfel tensiunile inerente procesului de profesionalizare a unor practici considerate alternative.

Distanțarea de concepte negative și reîncadrarea practicii: strategii de legitimare retorică

Metodele sofisticate prin care practicienii de tarot realizează munca de delimitare (boundary-work) pentru a-și distanța practica de asocierile culturale negative și pentru a o reîncadra în paradigme mai legitime social sunt vizibile în interviuri. Aceste strategii discursive sunt esențiale în procesul de construcție a unei identități profesionale credibile.

Redenumirea și reformularea semantică a practicii

În procesul de legitimare profesională, un rol central îl joacă modul în care practicienii aleg să descrie și să prezinte propria activitate. Limbajul devine mai mult decât un simplu instrument comunicativ: el funcționează ca un mecanism prin care cititorii de tarot își delimitează practica de reprezentările stigmatizate și de imaginarul popular asociat tradițional cu „ghicitul”. O strategie de distanțare complementară implică modificarea deliberată a terminologiei utilizate pentru a descrie practica:

... spre exemplu, mă deranjează că lumea folosește termenul de ghicit în tarot. Nu mi se pare că este corect și nu este ghicit în tarot. Încă citești din cărțile respective (S4F30).

Eu pur și simplu privesc niște cărți și [...] Îți vorbește subconștientul și atât (S3F19).

Prin această tactică de reformulare lingvistică, practicienii redefinesc natura activității lor, distanțând-o de conotațiile negative ale „ghicitului” și poziționând-o

ca o formă de lectură sau interpretare, activități cu un statut social și intelectual superior.

Reîncadrarea în paradigme terapeutice sau de dezvoltare personală

Mulți practicanți redefinesc tarotul prin apropierea de domenii consacrate precum consilierea, coaching-ul sau psihologia populară. În această viziune, tarotul nu prevede viitorul, ci facilitează introspecția, clarificarea emoțională și validarea unor trăiri. Practica devine astfel o formă de suport personal, înrudită cu practicile terapeutice, ceea ce contribuie la diminuarea stigmatului social. O strategie-cheie de legitimare este reîncadrarea tarotului ca instrument de dezvoltare personală sau ca metodă de suport psihologic:

Felul în care eu lucrez cu tarotul este foarte introspectiv, deci ce poate să ofere tarotul... este ghidare, este liniște. Uneori depinde de tipul de client pe care îl ai poate să fie și o formă de validare (S5F26).

Faptul că ești prezent faptul că ești atent, ești intențional. Deci ascultă sinele asta e spiritualitate. De fapt, nu trebuie să faci sute de mii de activități, tarot, astrologie, numerologie și așa mai departe, ci efectiv doar tu să fii tu cu tine foarte onest și autentic (S4F30).

Această strategie permite apropierea de practici considerate mai legitime social precum consilierea, coaching-ul sau tehnicile de mindfulness, creând astfel o nouă zonă de legitimitate profesională.

Diferențierea critică de religia instituționalizată

Un alt proces de delimitare important în discursul practicienilor îl reprezintă distanțarea explicită față de religia tradițională, percepută adesea ca rigidă, limitativă sau chiar opresivă. În încercarea de a-și valida propria practică, aceștia contrastează deschiderea și pluralitatea spiritualității contemporane cu caracterul normativ al instituțiilor religioase. Practicienii utilizează adesea o strategie de diferențiere critică față de religia tradițională, prezentând tarotul ca o alternativă mai deschisă și mai puțin dogmatică:

Cred că religia te blochează să cunoști cu adevărat spiritualitatea. De ce zic asta: pentru că religia în general reprezintă o singură tagmă, iar spiritualitatea te invită cumva să cunoști mai multe puncte de vedere. În schimb, religia te oprește la un singur punct (S1F30).

... religia e cea mai mare manipulare (S3F19).

Această poziționare critică are o utilitate duală: creează distanță față de instituțiile tradiționale care ar putea stigmatiza practica și simultan revendică un teritoriu spiritual alternativ, dar la fel de legitim.

O altă formă de legitimare a tarotului ca practică spirituală constă în delimitarea clară față de religia instituționalizată, fără a respinge însă ideea de spiritualitate în sine. Practicienii subliniază că, spre deosebire de religie, tarotul presupune o deschidere autentică către sine și o explorare personală a sensului, nefiind condiționat de dogme sau autoritate externă. Astfel, tarotul devine un spațiu de căutare interioară și de transformare individuală: *Dacă separ complet spiritualitatea de religie, da, că nu e chiar o chestie religioasă și nici acceptată de biserică. Și normal că e ceva spiritual, adică tu cumva încerci să te cunoști pe tine, sau te deschizi foarte tare, o faci ca să vrei să-ți fie mai bine. Adică nu văd cum n-ar fi. Nu știi, doar dacă privești ca pe un joc să nu fie* (S10F32). Prin această distincție, respondenții conturează tarotul ca pe o alternativă spirituală personalizată, orientată spre dezvoltare de sine, într-un mod care evită constrângerile și excluderile religiei tradiționale.

În continuarea acestei diferențieri, unii practicanți merg mai departe și formulează o critică a caracterului istoric și instituțional al religiei, subliniind originea umană și interesată a structurilor religioase. Din această perspectivă, spiritualitatea este percepută ca esența autentică, originară, care a fost ulterior distorsionată de intervenția instituțională. Tarotul este astfel ancorat într-o formă de spiritualitate directă și neintermediată, în opoziție cu religia, văzută ca un sistem construit pentru control și autoritate: *Cumva se întâlnesc amândouă la un moment dat, dar... religia mi se pare că se bazează pe niște dogme care cumva au fost mijlocite de muritori, de tot felul de persoane, de conclave, unele cu scop de a avea putere asupra altora. Adică spiritualitatea, practic, ar trebui să stea la baza religiei. S-ar întâlni într-un anumit punct, dar nu cred că... sunt unul și același lucru* (S7F40). Prin această poziționare, practicienii nu doar se distanțează de religia instituționalizată, ci revendică spiritualitatea ca teren legitim și superior, în care tarotul își găsește locul firesc ca practică de conexiune, cunoaștere și libertate personală.

Implicații pentru construcția identitară profesională

Aceste strategii de distanțare și reîncadrare nu sunt doar instrumente retorice, ci contribuie fundamental la procesul de legitimare profesională și construcție identitară a practicienilor. Prin aceste tehnici discursive, ei realizează distanțarea de stereotipurile și stigmatul asociat cu „ghicitul” tradițional, crearea unui nou spațiu conceptual între religie și știință, apropierea de domenii profesionale mai respectate social (psihologie, coaching) și repoziționarea ca facilitatori ai dezvoltării personale, nu ca prezicători ai viitorului.

Un aspect notabil este și recunoașterea pragmatică a riscurilor emoționale ale practicii, nu în termeni supranaturali, ci în termeni psihoemoționali:

...dar adevărul e că e nevoie să te protejezi că nu știi cu ce energie vine persoana respectivă și dacă ești o persoană mai empatică, cum sunt eu și auzi o poveste de viață foarte tristă sau persoana e genul care să fie mai vampir energetic și aici nu trebuie să fie prea spiritual ca să fii impactat de așa ceva... (S1F30).

Această recunoaștere demonstrează o abordare fină a muncii de delimitare (boundary-work), în care elementele potențial problematice sunt reîncadrate nu prin negare totală, ci prin traducerea lor în concepte mai acceptabile social (empatie, transfer emoțional), păstrând astfel autenticitatea practicii, simultan cu legitimarea ei în termeni contemporani.

În această logică a reîncadrării, unii practicanți aleg să gestioneze aspectele sensibile ale practicii, precum încărcătura energetică, prin strategii cotidiene și non-mistice, evitând ritualurile tradiționale sau invocarea unor entități externe. Această abordare susține delimitarea de stereotipurile ezoterice și contribuie la construcția unei identități profesionale mai ancorate în normalitate și reflecție personală. Practica este prezentată ca una cu impact emoțional real, dar gestionabil prin metode intuitive și personale, fără a recurge la explicații supranaturale: *Sinceră să fiu... Eu nu știam de treaba asta și nu fac niciun ritual de protecție. Într-adevăr, dacă ceva mă încarcă, după citire, am, nu știu, fac un fel de curățare, poate să fie și să mă bag sub duș, poate să fie și că mă scutur așa un pic ca să scap de conexiune mai mult, dar nu e o chestie de protecție neapărat. Nu invoc pe nimeni (S7F40).* Astfel, practicantele se re poziționează nu ca figuri mistice, ci ca persoane reflexive, sensibile la dimensiunea psihoemoțională a interacțiunii cu ceilalți, contribuind la o profesionalizare implicită a rolului lor în cadrul dezvoltării personale.

Această tendință de a redefini protecția în termeni psihologici sau raționali este vizibilă și în abordările care pun accentul pe controlul mental și autoreglarea emoțională, mai degrabă decât pe ritualuri spirituale formale. În locul unor practici ezoterice de protecție, intervine ideea unei forțe interioare, bazate pe încredere în sine și pe claritate mentală. Astfel, protecția devine o formă de autoconvingere și igienă psihică, marcând o distanțare clară față de imaginarul ocult: *Cea mai mare protecție pe care o am e pur și simplu mintea mea, pentru că am zis că dacă sunt capabilă să fac treaba asta și să interpretez cărțile în felul acesta, atunci clar nu voi lăsa energie negativă să vină către mine (S12F24).* Acest tip de discurs contribuie la legitimarea practicii în registre compatibile cu discursurile despre autonomie personală și inteligență emoțională, întărind poziționarea tarotului în proximitatea dezvoltării personale și a disciplinelor de tip coaching, mai degrabă decât în zona misticismului tradițional.

Pentru unii practicanți, grija pentru protecție energetică nu se manifestă neapărat în actul etalării în sine, ci în contextul mai larg al interacțiunilor sociale implicate de această practică. În astfel de cazuri, protecția capătă o dimensiune ambiantală, fiind orientată spre menținerea unui spațiu sigur și echilibrat în fața influențelor emoționale externe. Practica este astfel articulată nu în jurul unui cadru magic, ci

al unui tip de igienă emoțională a mediului, în care obiectele simbolice precum cristalele devin instrumente de reglare și susținere: *Nu atât în etalare, cât pur și simplu persoanele care vin în casă și care nu tot timpul sunt cele mai simpatice sau vin cu o încărcătură emoțională și atunci folosesc grila de cristale pentru a proteja casa în sine* (S13F40). Acest tip de discurs păstrează o ambivalență funcțională: pe de o parte, integrează elemente din registrul spiritual, dar pe de altă parte le reinterpretează într-un cadru pragmatic, accesibil și legitimabil social, contribuind la o identitate profesională fluidă, între spiritualitate cotidiană și grijă psihoemoțională.

4. Dezvoltarea expertizei prin educație continuă: profesionalizarea practicii tarotului

Analiza interviurilor relevă că practicienii de tarot angajează procese deliberate de dezvoltare profesională continuă, care contribuie semnificativ la legitimarea activității lor și la construcția unei identități profesionale solide. Această investiție în dezvoltarea expertizei reprezintă o strategie distinctă de boundary-work, prin care ei își poziționează practica în proximitatea ocupațiilor bazate pe cunoaștere specializată.

Extinderea repertoriului de cunoștințe complementare

În evoluția lor profesională, unii dintre practicanți sunt de părere că tarotul nu funcționează ca un sistem izolat, ci ca o rețea mai amplă de cunoaștere simbolică. Pe măsură ce aceștia înaintează în carieră, simt nevoia să își lărgască atât orizonturile conceptuale, cât și repertoriul tehnic, integrând domenii conexe care le pot îmbogăți interpretările. O strategie esențială de profesionalizare este diversificarea cunoștințelor și integrarea unor domenii complementare, care extind capacitățile interpretative și consolidează expertiza:

Am început să învăț mai multă numerologie, mi-am luat cărți de numerologie. Am luat un curs de numerologie, am găsit alte cărți exact cum spuneam de constelație, dar o să mă documentez și pe partea asta (S1F30).

Această abordare interdisciplinară servește atât la îmbogățirea practicii, cât și la asocierea cu alte domenii potențial mai legitime social, creând un efect de legitimare prin asociere și împrumut conceptual.

În acest context al extinderii deliberate a cunoștințelor, unii practicanți adoptă o atitudine activă și autodidactă, orientată spre formare continuă și interdisciplinaritate. Practica tarotului nu este tratată ca un domeniu izolat, ci ca un nod într-o rețea mai largă de cunoaștere ezoterică și simbolică, ceea ce favorizează o imagine a practicianului ca expert polivalent. Această acumulare constantă de informații prin cursuri, mentorat și practică integrativă sprijină tranziția de la amatorism la profesionalizare: *Prin cursuri, în primul rând. Eu am și o manie în care îmi place*

extraordinar de mult să învăț mai multe lucruri în același timp. Așa că, de fiecare dată când găsesc un curs care mă interesează, mă duc spre cursul respectiv la mentorul respectiv... Nu studiez doar tarotul, pentru că tarotul se poate lega și de alte obiecte. Studiez în paralel și astrologia, studiez în paralel și numerologia, studiez în paralel și matricea destinului, care este un fel de combinație între numerologie și tarot, mă las provocată la ședințe (S15F28). Astfel, practicantul își construiește un profil complex, cultivând o autoritate bazată pe competență multiplă și deschidere spre noi forme de cunoaștere, ceea ce contribuie decisiv la consolidarea statutului său profesional în câmpul practicilor alternative.

Rafinarea tehnică a practicii

Pe măsură ce se consolidează în rolul lor, practicienii investesc într-un proces riguros de perfecționare tehnică, tratând citirea tarotului ca pe o competență care necesită disciplină, exercițiu constant și aprofundare metodică. Practicienii își dezvoltă abilitățile tehnice prin exerciții specializate, demonstrând un angajament față de excelența profesională:

Continui să-mi dezvolt abilitățile și cunoștințele de citire în tarot prin a face exerciții, precum combinarea a două cărți de tarot pentru a vedea un anumit mesaj, prin a căuta semnificația unei anumite cărți de tarot, prin clarificarea cărților de tarot, prin a mă conecta cu ghizii spirituali (S2B25).

Această atenție la perfecționarea tehnică reflectă o abordare profesională similară cu cea întâlnită în ocupațiile tradiționale, unde dezvoltarea continuă a competențelor este valorizată.

Un element esențial în rafinarea tehnică a practicii tarotului este capacitatea de a adapta și rescrie înțelesurile tradiționale ale cărților în funcție de contextul real și de nevoile specifice ale clienților. Practicantul devine astfel un interpret flexibil, care nu se limitează la definițiile standard, ci dezvoltă o înțelegere intuitivă și personalizată a simbolurilor:

Lucrând cu oameni și ascultându-le feedback-ul și schimbând, practic, efectiv însemnătatea cărților pentru mine, am avut cărți până acum care înseamnă un lucru și, în realitate, cel puțin pentru oamenii cu care lucrez înseamnă alt lucru și chiar treaba asta, mergând pe perioade. Adică, nu știu, am avut o perioadă, acum vreo un an-doi, erau șapte planete care mergeau cu spatele, a fost ceva horror; când, efectiv, cartea de fericire nu mai însemna fericire. Și doar atunci, în perioada aia, mi s-a părut că, bă, nu mai merge treaba... Și atunci am lucrat cu clientul și mi-am dat seama ce ar putea să însemne, ce s-ar putea aplica pe povestea, povestea în sine și cam asta. Practic, să ajungi, să fii de la cititor în tarot, la cititor în tarot intuitiv. Adică să intuiești, nu să mai te bazezi pe cartonașul cu ce înseamnă, cu cuvinte cheie (S12F24).

Această evoluție spre o practică intuitivă și situată în context subliniază maturizarea profesională, în care tehnica este integrată cu empatia și flexibilitatea interpretativă.

Integrarea cunoașterii universale

Un aspect distinctiv al dezvoltării expertizei este viziunea holistică asupra cunoașterii, unde orice informație devine potențial relevantă pentru îmbunătățirea practicii:

Deci absolut orice informație, indiferent că e legată de spiritualitate sau nu, se poate lega de tarot, pentru că, cu cât înțelege universul și oamenii mai tare, cu atât conexiunea pe care o faci cu celălalt om devine mai puternică și poți să înțelegi mai bine (S6F22).

Această perspectivă amplă asupra cunoașterii legitimează practica tarotului ca una profund umană și integratoare, depășind limitele rigide ale specializărilor înguste.

Un alt aspect important în procesul de dezvoltare a expertizei este deschiderea către învățare continuă și reintegrarea constantă a cunoștințelor, indiferent de nivelul de experiență acumulată. Practicanta evidențiază importanța participării repetate la cursuri și workshopuri, chiar și la cele introductive, pentru a redescoperi și aprofunda elemente pe care emoțiile sau nivelul anterior de înțelegere le-au trecut cu vederea: *Eu prin cărți, prin cursuri, workshopuri cu alții care își schimbă experiențe, fac schimb de experiențe și câteodată chiar repetând clasele 1-2. Pentru că poți să înveți foarte multe odată ce ai o experiență și o bază. Tot timpul, dar de mică mi-a plăcut chestia asta. Adică eram deja la grupa mare și eu mergeam la aceia începători. Și s-a menținut treaba asta. Eram deja în alte grade și mergeam tot timpul la cursurile de Reiki de gradul 1. Pentru că îmi plăcea foarte mult să văd lucruri care nu le-am remarcat atunci când am fost încă prinsă în emoții și frumusețea în primele grade din Reiki. Nu am făcut upgrade cărților pentru că și-au făcut upgrade singure, ridicând celelalte vibrații din corp (S13F40).* Această abordare reflectă o viziune holistică asupra învățării, care valorifică conexiunile între discipline și recunoaște că înțelegerea profundă se construiește în timp, prin experiență și reflecție continuă.

Repoziționarea practică în contexte multiple

Dezvoltarea expertizei implică o înțelegere nuanțată a limitelor și posibilităților practicii, manifestată prin capacitatea de a o poziționa flexibil în funcție de context, demonstrând o adaptabilitate profesională crescută. Această flexibilitate permite depășirea cantonării într-o singură paradigmă explicativă (de exemplu, strict spirituală sau strict divinatorie). Spre exemplu, respondenții evidențiază adesea o perspectivă largită asupra domeniului de aplicare al tarotului. Un practicant a

subliniat că practica este relevantă pentru viața de zi cu zi și pentru găsirea de soluții concrete:

Din punctul meu de vedere, tarotul nu este legat de spiritualitate tot timpul. Tarotul poate fi legat și de aspecte care țin de viața de zi cu zi, dar și de modul în care, cu ajutorul tarotului găsim soluții în ceea ce privește felul în care abordăm situațiile cu care ne întâlnim (S6F22).

Cred că în momentul în care întrebi ceva care e cu adevărat legat de spiritul tău, poate să fie legat de spirit, poate să fie o chestie psihologică, dacă vrei înțelege. Adică e și nu e, depinde foarte mult ce energie pui în ea, știi, ce intenții ai (S5F26).

Această flexibilitate demonstrează sofisticarea crescândă a abordării, depășind cantonarea într-o singură paradigmă explicativă.

Confruntarea activă a stigmatului profesional

Dezvoltarea expertizei implică și confruntarea conștientă a criticilor și stigmatizării venite din partea altor comunități profesionale:

De către psihologi... am văzut că au început să iasă pe TikTok și să jignească. Persoanele care fac tarot și nu numai (S1F30).

Cumva să schimbi un pic gândirea sau stigma care există în ceea ce înseamnă tarotul. Aceasta vine datorită culturii, atât influența rromă care spun că trebuie făcute de ei, că doar te alături lor este corect (S4F30).

Această conștientizare a pozițiilor critice externe demonstrează o maturitate profesională și o abordare reflexivă a propriei practici.

Un aspect important pe care practicanții îl remarcă este intensificarea stigmatizării odată cu viralizarea citirilor de tarot pe platformele de socializare, cum este TikTok. Această expunere aduce după sine o percepție distorsionată și adesea peiorativă a practicii, asociată cu imagini superficiale sau comerciale, ceea ce afectează modul în care este privită profesional. După cum spune un respondent: *Am observat că stigmatizarea a început să fie mai mare odată cu viralizarea citirii în tarot. Cumva doar pentru că unele persoane au perceput cititul în tarot ca fiind chestia aia care apare pe TikTok și e o doamnă care îți cere bani ca să continue... Și atunci în momentul în care zici cuiva, da, eu te citesc în tarot: «A, nu-mi zice. Știi și să citești horoscopul, nu?» Sau miștouri din astea subtile sau, nu știu (S8F21).* Această realitate forțează practicanții să gestioneze nu doar practica în sine, ci și discursurile publice care înconjoară tarotul, demonstrând o conștientizare critică și o maturitate profesională în confruntarea stigmatului.

Un alt mod în care practicanții gestionează stigmatizarea este prin reexaminarea și reinterpretarea percepțiilor sociale negative, adoptând o atitudine care le permite să disocieze propria practică de conotațiile tradiționale precum „vrăjitoria”. Așa cum afirmă un respondent: *Cred că percepția societății față de citirea în tarot... e asociată cu vrăjitoria. O fi o stigmă, dar eu nu o percep așa (S11F29).* Această

distanțare reflectă o strategie subtilă de boundary-work, prin care tarotul este reconstruit ca o practică serioasă și relevantă, în ciuda prejudecăților externe, ceea ce contribuie la consolidarea identității profesionale și la diminuarea efectului stigmatizant.

Implicații pentru construcția identității profesionale

Strategiile de dezvoltare a expertizei evidențiate în analiză reflectă un efort concertat de profesionalizare a practicii tarotului, contribuind substanțial la consolidarea unei identități profesionale legitime. Prin aceste demersuri, practicienii reușesc să își sporească nivelul de complexitate și rigoare a practicii lor, asociind-o cu domenii percepute ca fiind mai legitime. În același timp, integrează cunoștințe din diverse surse, depășind limitările unei specializări înguste, și își adaptează constant practica la contexte și nevoi variate, demonstrând flexibilitate profesională. Această dinamică le permite să confrunte și să renegocieze stigmatul asociat cu activitatea lor, contribuind astfel la transformarea percepțiilor sociale despre tarot. Citatele analizate evidențiază faptul că munca emoțională implicată în practica tarotului nu reprezintă un aspect întâmplător, ci o componentă definitorie a profesionalismului, care marchează diferența dintre experți și amatori. Practicienii își dezvoltă un repertoriu solid de tehnici de gestionare emoțională, care le permite să mențină o prezență profesională autentică și eficientă, similară celei întâlnite în profesiile de ajutor recunoscute. Recunoașterea explicită a dimensiunii emoționale a practicii și a costurilor asociate indică o maturitate profesională care depășește viziunea populară simplistă asupra tarotului ca divertisment sau superstiție. Această sofisticare a muncii emoționale contribuie semnificativ la legitimarea profesională a practicii și la evoluția identitară a practicienilor.

5. Negocierea tensiunii dintre autenticitate spirituală și monetizare

Transformarea unei pasiuni în serviciu plătit: profesionalizarea practicii tarotului

Analiza interviurilor evidențiază traiectoria prin care practicienii de tarot transformă treptat o activitate inițial gratuită, practică în cercul social apropiat, într-un serviciu profesional remunerat. Această tranziție reprezintă un punct crucial în construcția identității profesionale și reflectă tensiunile inerente dintre dimensiunea spirituală și cea comercială a practicii.

Tranziția organică spre monetizare

O caracteristică definitorie a profesionalizării tarotului este natura sa graduală și adesea neplanificată, unde tranziția spre monetizare este declanșată de cererea externă, nu de o decizie inițială de afaceri. Monetizarea nu reprezintă un scop inițial, ci mai degrabă o consecință a recunoașterii valorii muncii de către clienți și a creșterii volumului de solicitări. Acest aspect conferă procesului un caracter

organic și o legitimitate percepută. De exemplu, unii practicanți descriu momentul în care au început să fie plătiți ca pe o surpriză apărută pe fondul unei practici inițial gratuite:

Au, nu știu de vreo doi ani încoace, văd treaba asta, eu inițial făceam tarot gratis și după aia dintr-odată au început să apară mai multe persoane dornice și au început să-mi dea bani. Știi și era, adică cum primesc bani pentru asta? (S1F30).

Această evoluție organică reflectă o transformare identitară în care practica evoluează din hobby în profesie ca răspuns la recunoașterea externă a valorii sale, mai degrabă decât ca urmare a unei decizii antreprenoriale deliberate.

Monetizarea serviciilor de tarot apare adesea ca un proces natural și flexibil, adaptat relațiilor sociale ale practicanților. După cum explică un respondent: *De obicei este un schimb monetar. Sunt anumite prețuri setate pentru fiecare serviciu. Cu prieteni de ai mei sau cu membrii ai familiei pot să-mi ofere obiecte la schimb. Poată să-mi facă cînste în oraș cu o masă și de răspuns la două-trei întrebări (S15F28).* Această diversitate a formelor de recompensă reflectă o tranziție fluidă între practică personală și profesională, evidențiind că trecerea spre monetizare nu este întotdeauna formală, ci poate include și modalități alternative de compensare, în funcție de contextul social.

În cadrul tranziției spre monetizare, unii practicieni recunosc dificultățile inițiale legate de stabilirea unei politici clare de tarificare, dar și conștientizarea implicațiilor energetice ale serviciului oferit. Așa cum afirmă o respondentă: *După cum am zis, cred că pe la început mult timp n-am cerut nimic. Ceea ce este grav, pentru că în momentul în care tu citești cuiva și nu îi ceri nimic la schimb, sau nu citești și te iei înapoi, îi preiei karma într-un fel. Și acum la prieteni le cer un leu, cinci lei, o țigară, o bomboană, orice și la necunoscuți depinde de cât de drăguță am chef să fiu în ziua respectivă la tarif (S14F22).* Această perspectivă subliniază modul în care remunerarea devine nu doar un aspect financiar, ci și un mecanism de protecție energetică și delimitare profesională.

În continuarea procesului de monetizare, modalitățile de compensare pentru serviciile de tarot variază, deși predomină tranzacțiile financiare directe. Așa cum menționează o practică: *Prin bani. Rar se întâmplă un obiect, nici să fie complet inutil, nici foarte de valoare, ceva ce au la ei atunci, dar, în general, bani (S10F32).* Această realitate reflectă o normalizare a plății ca formă standard de recunoaștere a muncii depuse, consolidând astfel statutul practicii ca o activitate profesională legitimă, dar lăsând totodată spațiu pentru forme alternative ocazionale de reciprocitate.

Extinderea treptată a bazei de clienți dincolo de rețeaua socială imediată reprezintă un marker definitoriu al profesionalizării și al legitimării crescânde a practicii. Pe măsură ce expertiza este confirmată prin rezultate și recomandări pozitive, cererea depășește sfera cunoștințelor personale, transformând practica dintr-un serviciu informal într-o ofertă accesibilă publicului larg:

...în ultimul an, a început din vorbă în vorbă să vină prieteni de ai prietenilor la mine. Pentru că până atunci, doar la prieteni apropiați am dat în tarot (S3F19).

...nu am primit niciodată foarte multe comenzi, ca să zic așa, din exterior pentru chestia asta, dar, în ultimul an, a început să se audă din vorbă în vorbă. Să vină prieteni de ai prietenilor la mine? Pe care nu îi cunosc. Pentru că până atunci, doar la prieteni apropiați am dat în tarot aceeași 3 prieteni, de exemplu (S2B25).

Acest pattern de extindere prin recomandări demonstrează procesul organic prin care o practică inițial privată dobândește recunoaștere socială mai largă și legitimitate, contribuind la tranziția identitară de la amator la profesionist.

Formalizarea structurilor economice

O etapă avansată în profesionalizarea practicii este formalizarea aspectelor financiare prin crearea de structuri economice oficiale:

...parte financiară. Eu am firma în momentul de față și plata se face în firmă (S5F26).

Această formalizare reprezintă nu doar o adaptare la cerințele legale, ci și un pas semnificativ în asumarea unei identități profesionale complete, marcând tranziția definitivă de la pasiune la profesie.

Implicații pentru construcția identității profesionale

Procesul de transformare a tarotului dintr-o pasiune gratuită într-un serviciu remunerat reprezintă un moment-cheie în construcția identității profesionale. Această tranziție implică negocierea tensiunii între dimensiunea spirituală și cea comercială a practicii, obținerea validării externe a valorii serviciului oferit, formalizarea treptată a cadrului economic al activității, extinderea clientelei dincolo de cercul social imediat și reconcilierea convingerilor personale cu realitățile economice ale practicii profesionale.

Interviurile analizate arată că această tranziție nu este lineară sau uniformă, ci reprezintă un proces treptat și variabil, în care practicienii navighează simultan imperatiile spirituale și economice, căutând modalități de a reconcilia autenticitatea practicii cu necesitățile profesionalizării. Acest proces reflectă o traiectorie identitară de la amator la expert, în care legitimitatea economică se construiește gradual, adesea ca răspuns la recunoașterea socială crescândă a valorii serviciului oferit, mai degrabă decât ca urmare a unei abordări pur antreprenoriale.

Sprijinul emoțional oferit clienților devine un element esențial al identității profesionale. Un respondent afirmă: *De cele mai multe ori cred că era confortul. Confortul de a ști [...] că există o persoană căreia îi pasă (S17F20).* Altul completează: *Mie îmi pare că atunci când cineva vine la tine [...] măcar îi mai calmez puțin pe moment (S22B19).*

Aceste intervenții emoționale dau profunzime rolului practicianului de tarot, transformându-l într-un ghid empatic și un suport temporar pentru echilibrul psihic al clientului.

Concluzii

Construcția identității și profesionalizarea practicienilor de tarot: de la amator la expert

Transformarea identității cititorilor în tarot de-a lungul carierei lor morale, de la amatori la experți, se conturează ca un proces neliniar, marcat de etape și momente de cotitură semnificative. Această evoluție identitară începe adesea prin căi de acces diverse – transmitere familială, momentul de criză personală sau descoperire întâmplătoare prin mediul digital – fiecare imprimând caracteristici distincte asupra traiectoriei profesionale ulterioare. Inițial, practicianul traversează o etapă de experimentare empirică, bazat preponderent prin testare personală și învățare metodică, urmate de practicarea în cercul social imediat. Pe măsură ce competența crește, se dezvoltă și capacitatea de gestionare a dimensiunii emoționale a interacțiunilor, delimitând treptat o identitate profesională distinctă.

Momente de cotitură fundamentale, precum prima validare empirică neașteptată, confruntarea cu tensiunile valorice dintre spiritualitate și comercializare sau descoperirea unor dimensiuni mai profunde ale practicii, acționează ca praguri transformative în această carieră morală. Profesionalizarea este marcată de tranziția graduală de la servicii gratuite oferite în rețeaua socială apropiată la practicarea contra cost, extinderea clientelei prin recomandări și eventual formalizarea cadrelor economice. Aspectul crucial al acestei transformări identitare este însă dezvoltarea unor competențe sofisticate de autoreglare emoțională și detașare profesională, care permit navigarea echilibrată între autenticitatea spirituală și exigențele unei practici profesionalizate.

În acest parcurs, practicienii de tarot utilizează strategii diverse de delimitare (boundary-work) pentru a-și legitima activitatea. Ei reîncadrează deliberat practica în paradigma spiritualității contemporane, distanțând-o de asocierile cu „ghicitul” sau superstițiile. Practicienii recunosc originile istorice non-spirituale ale tarotului, simultan subliniind evoluția sa legitimă către o practică spirituală autentică. De asemenea, ei deconstruiesc activ conceptele ezoterice tradiționale, înlocuindu-le cu explicații mai raționale sau științifice, și reformulează semantic natura activității lor, repoziționând-o ca formă de lectură sau interpretare. Mulți practicieni reîncadrează tarotul ca instrument de dezvoltare personală sau metodă de suport psihologic, apropiindu-se astfel de practici mai legitime social precum consilierea sau coaching-ul. Ei încearcă să se diferențieze critic de religia instituționalizată,

prezentând tarotul ca o alternativă mai deschisă și mai puțin dogmatică, și invocă schimbările sociale contemporane pentru a justifica legitimitatea crescândă a practicii lor. Aceste strategii servesc o dublă misiune: pe de o parte, creează distanță față de stigmatul potențial și, pe de altă parte, revendică un teritoriu profesional legitim.

Munca emoțională constituie un element fundamental în construirea identității profesionale a cititorilor în tarot. Aceștia dezvoltă ritualuri deliberate de pregătire emoțională pre-ședință, învață să-și controleze minuțios stările emoționale, pentru a crea atmosfera optimă pentru client, și să se adapteze la diversitatea nevoilor emoționale ale acestora. Cu experiența acumulată, ei dezvoltă strategii de autoprotecție împotriva costurilor empatiei și conexiunii emoționale, recunoscând riscul epuizării ca pe un risc profesional. O caracteristică definitorie a expertizei avansate este dobândirea unei detașări profesionale echilibrate, suficientă pentru autoprotecție, dar nu excesivă încât să compromită autenticitatea interacțiunii. Această detașare evoluează de la o simplă strategie defensivă la un instrument care, în percepția respondenților, facilitează înțelegerea mai profundă a clienților. Practicienii experți învață și să facă diferențe între dorințele superficiale și nevoile considerate reale ale clienților.

Negocierea tensiunii dintre autenticitate spirituală și profesionalizare sau monetizare reprezintă poate provocarea identitară centrală în acest parcurs. Unii practicieni rezistă profesionalizării complete, menținând zone de practică gratuită ca expresie a valorilor spirituale. Alții selecționează strategic tipul de clientelă sau utilizează prețul ca mecanism de filtrare pentru a atrage persoane alinate cu abordarea lor spirituală. Mulți re-conceptualizează activitatea remunerată ca formă de serviciu pentru binele celorlalți, integrând dimensiunea economică într-o viziune spirituală mai largă. Pe măsură ce practica se maturizează, unii aspiră să devină mentori sau educatori, orientându-se către transformarea percepțiilor sociale despre tarot. Alții își diversifică repertoriul profesional, integrând tarotul într-un ansamblu mai larg de practici și expertize complementare sau se reorientează către dimensiuni filozofice care transcend practica tehnică. O strategie de reconciliere a acestei tensiuni este utilizarea autenticității personale ca element de diferențiere în piață, transformând astfel potențialul conflict valoric într-un avantaj competitiv.

Această analiză evidențiază procesul prin care practicienii de tarot își construiesc identități profesionale și își caută legitimitatea într-un spațiu social ambivalent. Ei navighează simultan între imperativele spirituale și cele economice, între integrarea în paradigme profesionale recunoscute și păstrarea specificității practicii lor, dezvoltând în acest proces abordări care transcend dihotomia dintre spiritualitate și comercializare. Transformarea lor identitară reflectă un proces de profesionalizare dinamic, care combină elemente de specializare, diversificare, aprofundare și reorientare, rămânând deschis transformării continue în răspuns la evoluția personală și la schimbările sociale mai largi.

Contribuții originale în raport cu literatura existentă

Cercetarea de față aduce câteva contribuții originale semnificative la literatura existentă despre practica tarotului și profesionalizarea domeniilor spirituale alternative. În primul rând, articolul propune un cadru analitic inovator pentru înțelegerea transformării identitare a practicienilor de tarot, conceptualizând-o explicit ca „carieră morală” în sensul goffmanian. Spre deosebire de studiile anterioare care s-au concentrat predominant pe aspectele culturale, istorice sau comerciale ale tarotului, prezenta analiză oferă o cartografiere sistematică a etapelor de evoluție profesională, de la inițiere la expertiză, identificând momentele de cotitură definitorii pentru construcția identitară. Această abordare depășește perspectivele statice din literatura existentă, care tind să clasifice practicienii (Hollinger, 2002) fără a explora procesele transformative.

În al doilea rând, cercetarea aduce o contribuție distinctă prin aplicarea conceptului de delimitare (en. *boundary-work*) (Gieryn, 1983) la practicile de legitimare din domeniul tarotului. Dacă studiile anterioare s-au concentrat pe aspecte precum reprezentările sociale ale tarotului sau strategiile de promovare în mediul digital (de exemplu, pe platformele Bilibili sau WitchTok), prezenta analiză evidențiază mecanismele prin care practicienii negociază granițele simbolice dintre tarot și alte domenii (psihologie, coaching, spiritualitate), construindu-și o identitate profesională legitimă într-un spațiu social ambivalent. Această perspectivă depășește simplele descrieri ale marginalizării, subliniind agentitatea practicienilor în reconfigurarea percepțiilor sociale.

A treia contribuție constă în explorarea muncii emoționale (Hochschild, 1979) implicate în practica tarotului. Spre deosebire de cercetările anterioare care au evidențiat predominant elementele tehnice sau ritualice (precum studiile despre terapiile alternative braziliene sau practicile digitale), cercetarea de față identifică strategiile specifice de autoreglare emoțională și detașare profesională dezvoltate de practicieni, indicând cum acestea marchează tranziția de la amator la expert. Această perspectivă oferă o înțelegere mai bună a profesionalizării, depășind abordările care privilegiază cunoașterea formală în favoarea unei viziuni integrate care recunoaște centralitatea competențelor emoționale.

Nu în ultimul rând, cercetarea aduce o contribuție valoroasă prin explorarea tensiunii dintre autenticitate spirituală și comercializare, identificând strategiile specifice prin care practicienii reconciliază aceste dimensiuni aparent contradictorii. În timp ce studiile anterioare au documentat aspectele comerciale ale practicilor spirituale (cercetarea despre WitchTok) sau au semnalat creșterea cererii pentru servicii spirituale în perioade de criză (precum studiile braziliene despre pandemia COVID-19), în această cercetare explorăm mecanismele subtile prin care practicienii negociază simultan credibilitatea spirituală și viabilitatea economică, dezvoltând strategii precum selectivitatea clientelei, flexibilitatea prețurilor sau reîncadrarea schimbului monetar în termeni spirituali.

Limite ale cercetării și direcții viitoare

Dimensiunea redusă a eșantionului (douăzeci și patru de interviuri în profunzime) limitează generalizarea constatărilor, chiar dacă eșantionarea intenționată a urmărit diversificarea participanților. O altă limitare a cercetării ține de faptul că este un studiu de moment, transversal, iar interviurile retrospective pot fi influențate de felul în care oamenii își amintesc și își povestesc experiențele. În viitor, ar fi utilă o cercetare pe un grup mai mare de participanți și o abordare pe termen lung, care să urmărească direct cum se transformă identitatea practicienilor în timp. Cercetarea nu explorează suficient diversitatea contextelor socioculturale și modul în care acestea influențează profesionalizarea practicienilor de tarot. Participanții provin predominant dintr-un mediu cultural similar, limitând înțelegerea variațiilor contextuale. Viitoarele studii ar putea adopta o perspectivă comparativă, examinând construcția identității profesionale în diferite contexte religioase, geografice și socioeconomice.

Deși cercetarea utilizează concepte teoretice relevante, anumite perspective rămân insuficient explorate. De exemplu, teoria capitalurilor lui Bourdieu ar putea oferi o înțelegere mai nuanțată a modului în care diferitele forme de capital sunt acumulate și mobilizate în procesul de profesionalizare. Viitoarele cercetări ar putea examina sistematic rolul acestor capitaluri în stratificarea internă a câmpului tarotului.

Impactul tehnologiei și digitalizării asupra practicii tarotului merită o explorare mai aprofundată. Platformele sociale redefinesc relațiile practician-client, strategiile de legitimare și modalitățile de monetizare. Studii viitoare ar putea examina specific transformările identitare generate de mediul digital, comparând practicienii „tradiționali” cu cei care operează predominant online.

Bibliografie

- Abbott, A. (1988). *The System of Professions: An Essay on the Division of Expert Labor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Aupres, S., & Houtman, D. (2006). Beyond the Spiritual Supermarket; The Social and Public Significance of New Age Spirituality, *Journal of Contemporary Religion*, 21.
- Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Iași. Polirom.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis, *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*.
- Cervantes, C. L. G. (2021). The Limitations and Potentials of Tarot Readings in Times of Uncertainty, *Revista Diliman*, 62, 2.
- Dubar, C. (2000). *La crise des identités: L'interprétation d'une mutation*. Paris: Presses Universitaires de France.

- Frampton, A. & Grandison, A. (2022). "In the broom closet": exploring the role of online communities in shaping the identities of contemporary witchcraft practitioners, *Current Psychology*.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Gieryn, T. F. (1983). Boundary-Work and the Demarcation of Science from Non-Science: Strains and Interests in Professional Ideologies of Scientists, *American Sociological Review*, 48(6), 781-795.
- Glendinning, T., & Bruce, S. (2006). New ways of believing or belonging: is religion giving way to spirituality?, *The British Journal of Sociology*, 57, 3.
- Goffman, E. (1961). *Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates*. New York: Anchor Books.
- Grazian, D. (2003). *Blue Chicago: The Search for Authenticity in Urban Blues Clubs*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hochschild, A. R. (1979). Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure, *American Journal of Sociology*, 85(3), 551-575.
- Hochschild, A. R. (1983). *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press.
- Höllinger, F., & Smith, T. B. (2002). Religion and Esotericism among Students: A Cross-Cultural Comparative Study, *Journal of Contemporary Religion*, 17(2), 229-249.
- Jderu, G. (2013). Motorcycles, body and risk: The motorcyclists' social career, *Journal of Sociology*.
- Malita-Król, J. (2025). Hashtag: Witchcraft. Being a Witch as a Lifestyle in Social Media, *Journal of Media and Religion*.
- Milles, C. (2022). How Modern Witches Enchant TikTok: Intersections of Digital Consumer, and Material Culture(s) on #WitchTok, *Religions*.
- Oliveira, J. L. V.-B. (2022). Espiritualidade como estratégia de resistência: o tarô como orientação espiritual em tempos denegacionismo e pandemia de COVID-19, *REH*, IX, 9, 17.
- Sosteric, M. (2014). A Sociology of Tarot, *The Canadian Journal of Sociology*, 39, 3.
- Trillo, T., Hallinan, B., & Shifman, L. (2022) A typology of social media rituals, *Journal of Computer-Mediated Communication*.
- Maluf, S. W. (2005). MITOS COLETIVOS, NARRATIVAS PESSOAIS CURA RITUAL, TRABALHO TERAPÊUTICO E EMERGÊNCIA DO SUJEITO NAS CULTURAS DA "NOVA ERA", *Mana*, 11.
- Wiesner, A., & Cornejo-Valle, M. (2021). Revealing ethnographic meditations through reflexive writing: a collaborative exploration of tarot and astrology as a not-knowing approach, *Human Affairs*, 31.
- Yoo, K. S. (2017). Evolutionary Adaptation of Korean Divination to Religious Markets, *Asian Journal of Social Science*, 45, 548-567.
- Zukin, S. (2010). *Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places*. Oxford: Oxford University Press.

Anexe

Tabelul 1. Lotul de respondenți – trăsături sociodemografice

Pseudonim	Vârstă	Gen	Mediu	Educație	Experiență tarot	Observații
S1	30	F	Urban	Studii superioare	Avansată (lucrează la evenimente)	Membru într-o asociație de păgâni
S2	25	M	Urban	Studii superioare	Mediu	Vede tarotul ca pe un ghid, simte impact fizic în timpul sesiunilor
S3	19	F	Urban	Studii superioare - în curs	Mediu	A început în pandemie, influențată de trendurile din mass-media
S4	30	F	Urban	Studii superioare	Mediu	Vede tarotul ca pe o formă de integrare socială
S5	26	F	Urban	Studii superioare	Avansată (susține workshopuri)	Simte impact cultural și social asupra practicii
S6	22	F	Urban	Studii superioare - în curs	Mediu	Selectează atent clienții, critică comercializarea pe TikTok
S7	40	F	Urban	Studii superioare - în curs	Avansată (terapeut reiki)	Face ateliere unde practică terapie alternativă
S8	21	F	Urban	Studii superioare - în curs	Mediu	Folosește tarotul ca o metodă de a obține sfaturi și ghidări
S9	19	F	Urban	Studii superioare - în curs	Mediu	Culege informații despre tarot de pe platformele de socializare
S10	32	F	Urban	Studii superioare	Mediu	Provine dintr-o familie care practica tarotul ca activitate socială

S11	29	F	Urban	Studii superioare	Mediu	Privește tarotul ca pe un hobby
S12	24	F	Urban	Studii superioare	Avansat (creatoare de conținut)	În această perioadă a pus tarotul pe pauză pentru a prioritiza cariera
S13	40	F	Urban	Studii superioare	Avansat (terapeut alternativ și organizator de evenimente ezoterice)	A învățat să practice anumite tehnici de terapie alternativă în Italia
S14	22	F	Urban	Studii superioare - în curs	Mediu	Consideră că în funcție de perioada prin care trece, trebuie schimbat și pachetul de tarot
S15	28	F	Urban	Studii superioare	Avansat (creatoare de conținut și organizator de cursuri)	Își dorește să activeze în mai multe domenii din zona ezoterismului
S16*	21	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Avansată	Membru la o asociație ocultă
S17*	20	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Mediu	Practică ocazional cititul în tarot ca metodă de relaxare
S18*	20	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Mediu	Practică ocazional cititul în tarot atunci când îi cer prietenile - are nevoie de liniște
S19*	19	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Avansată	Inspiră alte persoane în practicarea tarotului

S20*	22	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Avansată	Practică ocazional citiul în tarot ca metodă de relaxare
S21*	19	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Avansată	A furat primul ei pachet de cărți
S22*	19	M	Rural	Studii Superioare - în curs	Mediu	În citiri se axează pe consolarea clientului
S23*	22	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Avansată	S-a lăsat de această practică din motive de sănătate
S24	20	F	Urban	Studii Superioare - în curs	Avansată	Practică tarotul de peste 10 ani, câștigă decent din asta

Primit: 2 mai 2025 Acceptat: 27 noiembrie 2025